

MAGYAR LAJKA

T. „Dunaposta“

ROMÁNIA

BUDAPEST
Postafiók 151

Igazgató és felelősszerkesztő:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T.**
Törvényeséki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyáriás Elemér**

A berlini angol nagykövet Danzig ügyében Hitler birodalmi vezér- től megoldási javaslatot vitt Londonba

VI. György angol király kihallgatáson fogadta a nagykövetet. Chamberlain miniszterelnök hétfőre halasztotta, hogy a danzigi kérdésben az alsóház előtt nyilatkozzék

Londonból jelentik: A Londonban időző Henderson Neville berlini angol nagykövetet pénteken VI. György angol király kihallgatáson fogadta. Henderson nagykövet Berlinből való elutazása előtt kihallgatáson volt Hitler birodalmi vezérnél. Ebből a tényből londoni politikai körök arra következtettek, hogy van remény a danzigi kérdés megoldására. Henderson hírszerint Berlinből olyan megoldási tervet hozott magával, mely lényegesen különbözik az eddigi javaslatoktól. Ezzel a megoldási tervvel inkább össze lehet egyeztetni a lengyel álláspontot. A bizalmas német javaslatot még a hét közepén elküldték Varsóba.

Noha Londonba nem hiszik, hogy a danzigi kérdés európai összetűzésre vezethetne, minden előkészületet megtettek, hogy teljesen felkészülve várják az aratás utáni heteket.

A minisztertanács mindeddig nem tudott véglegesen megállapodni a Chamberlain által elmondandó nyilatkozat tekintetében, részben azért, mert ez a nyilatkozat lesz hivatva, hogy pótolja a

Berlinben teendő angol-francia lépést, illetve a danzigi szenátushoz intézendő angol-francia-lengyel tiltakozást. Chamberlain, valószínűleg hétfőn, határozott és világos nyilatkozatot tesz az alsóházban a danzigi kérdés egyoldalú, vagy erőszakos megoldási kísérletével szemben. Ezt a nyilatkozatot alapos angol-francia-lengyel tanácskozás előzte meg és célja: Anglia álláspontjának ismertetése az egész világgal. Angol politikai körökben hangoztatják, hogy Anglia nem adott Lengyelországnak semmiféle tanácsot a danzigi probléma ügyében.

Az angol hangulatban fölülkerült a mérséklet

Londonból jelentik: Az angol sajtó a danzigi helyzet enyhülését állapítja meg. Chamberlain fontos politikai nyilatkozatának elhalasztását is annak tulajdonítják, hogy a miniszterelnök kerülni akar minden olyan dolgot, mely a helyzet kezdődő enyhülésének utjába állhatna és csökkentheti a probléma békés elintézésének kilátásait.

A moszkvai tárgyalások végső fordulata

Molotov szombaton vagy vasárnap fogadja az angol-francia bizottságot. A franciák elégedetlensége a Litvinov távozása után előállott szovjet-politikával

Párizsból jelentik: A francia reggeli lapok a moszkvai tárgyalásokkal kapcsolatban közlik, hogy péntek este a moszkvai francia nagykövetségen hosszabb tárgyalás folyt le Seeds angol nagykövet, Sir William Strang és a francia nagykövet között. Molotov külügyi népbiztos még a szombati nap folyamán, vagy vasárnap fogadja újból a francia-angol bizottságot.

A Havas hírszolgálati iroda éjfélkor moszkvai jelentést adott ki. Eszerint Anglia és Franciaország nagykövetei már negyedszer utasítást kaptak a Molotovval való tárgyalásokra vonatkozólag. Általános nézet az, hogy ha újabb nehézségek nem merülnek fel, a végleges megegyezés valószínű.

A Havas megállapítja, hogy az a politika, amelyet a Kreml Litvinov visszavonulása után bevezetett, eddig nyakasság formájában nyilvánult meg. A tárgyalások eddigi menete megerősíti a szovjet-köröknek azt a véleményét, hogy végül is a szovjet feltételei tekintetében pozitív eredmény várható. A danzigi kérdés eddig nem eredményezett érezhető változást Lengyelországnak a szovjettel szemben tanúsított magatartásában.

Az *Epoque* szerint a szovjetnek most nyilatkoznia kell: akar-e megegyezni, vagy sem, mert a tárgyalások most jutottak döntő fordulathoz. A *Journal* azt írja, hogy ezek a tárgyalások élesen rávilágítanak a szovjet módszerekre és a Harmadik Internacionálé céljaira. Valóban úgy látszik, — írja a lap, — hogy a szovjettel tárgyalva számolni kell a kommunista párton belüli lappangó szándékok-

kal. A kommunistáknak érdekükben áll olyan háború előidézése, melyből világforradalom fejlődhet. A tárgyalások sikertelensége esetén alkalmazható megtorlásként a *Journal* a francia-szovjet kölcsönös segélynyújtási egyezmény azonnali felmondását véli alkalmasnak.

Milyen új utasításokat kaptak a moszkvai angol és francia megbizottak?

Párizsból jelentik: A *Journal* londoni levelezője fenntartással közli a moszkvai angol-francia megbizottaknak küldött új utasításokat. Eszerint: Franciaország és Anglia beleegyeznek, hogy Svájc és Németalföld ne szerepeljen a garantált államok jegyzékében, feltéve, hogy a szovjet kormány is a maga részéről elejti a Lengyelország és Törökország kölcsönös garanciájára vonatkozó követelését. Az esetben, ha a szovjet fenyegetve érezné magát a Balti-államokban történő belső események miatt, a három hatalom közös tanácskozásra ül össze, mielőtt katonai intézkedéseket tenne. Az önműködő segélynyújtás tehát csak a Balti-államok ellen irányuló külső támadás esetén lépne életbe. A harmadik pont azt mondja, hogy amennyiben Molotov fenntartja korábbi javaslatát, vagy új javaslatokkal áll elő, az angol és francia nagykövetek javasolni fogják a szavatossági kérdés ideiglenes elvetését és csak a három állam közötti kölcsönös segélynyújtási egyezmény megkötésére tesznek ajánlatot.

A Falusi Pénztár újjászervezése

Irta: **Árvay Árpád**

A kormány egyik régebbi tervét valósította meg most azzal, hogy életbeléptette a Falusi Pénztár (Casa Rurala) újjászervezéséről szóló törvényrendeletet. Habár a rendelet néhány nappal ezelőtt jelent meg a Hivatalos Lapban, még sem ment keresztül a jelenlegi törvényhozás retortáin és így nem mint a parlamentben megszavazott törvény, hanem mint vele egyenrangú királyi rendeletként látott napvilágot. Ennek pedig az az oka, hogy a most megjelent szöveg még az 1938 december 20-iki keltezésű — s mint egy másik érdekességet, — még Cristea Miron pátriarka ellenjegyzését viseli.

Ezért mutattunk rá arra, hogy a Falusi Pénztár újjászervezéséről szóló törvényrendelet a kormány egyik régebbi tervének most kivételre kerülő megvalósítását jelenti. Ezt a rendeletet több más, az ország fejlesztésére és a román elem erősítésére szánt intézkedéssel együtt még a múlt év december 20-án tartott minisztertanácson határozta el a kormány és valószínűleg csak a közbejött általános akadályok miatt tolódot el az alkalmazás megkezdése.

Rövidebb s hosszabb újságcikkekkel már van is némi fogalma a közönségnek arról, mi is voltaképpen a Falusi Pénztár szerepe és jelentősége, amit nem kell összetéveszteni a Mezőgazdasági Hitelintézettel (Credit Agricole), sem a Román Földhitelintézettel (Credit Funciar Român). Célszerű azonban, ha közelebbről is megvizsgáljuk a mostani törvényrendelet kétségkívül nagykihatású intézkedéseit. A Falusi Pénztárt ugyanis a rendelet 1. szakasza értelmében kifejezetten azzal a céllal szervezik újjá, hogy „a mezőgazdasági ingatlanok eladását és kihasználását a törvény intézkedéseinek megfelelően megkönnyítse.” Ez a kissé homályosan vagy legalább is hiányosan fogalmazott mondat alkalmas arra, hogy a kisebbségek körében bizonyos aggodalmakat keltsen. Az aggodalmak jogossága vagy alaptalansága pedig csak a törvény alapos átgondolása után tisztázható.

A Falusi Pénztár mindenekelőtt állami kezdeményezéssel, tőkerészvétellel és irányítással működő kereskedelmi vállalat lesz, amely bár a kereskedelmi törvények alapján, mint részvénytársaság fog a jövőben működni, de mégis annyi kedvezményt és kivételt élvez az eddig érvényben volt törvények rendelkezései alól, hogy jogosan nevezhetjük államilag irányított kereskedelmi intézménynek, melynek legelső sorban és mindenekelőtt az állam érdekeit kell szolgálnia. Az állami irányítási jogot a 100 milliós alaptőkében való 50%-os részvételen kívül a többi állami intézményekkel való szoros összeműködés biztosítja. Az 1. pontban megjelölt működési célkitűzést a többi, későbbi paragrafusok magyarázzák meg, amelyek röviden összefogva azt a megbízatást adják a Falusi Pénztárnak, hogy az állam elővételi jog gyakorlása folyamán előálló üzleti tevékenységet gyakorlatilag és pénzügyileg lebonyolítsa. A Falusi Pénztár lesz tehát az a szerv, amely főként az állami elővételi jog alapján a falusi ingatlanokat megszerzi és mindenkor a kormány elgondolásainak megfe-

elő birtokpolitika szerint kezel.

A vállalkozás és feladatok várható nagyságához aránytva a százezer alaptőke kevésnek látszik. A királyi rendelet alkotói azonban számoltak ezzel a körülménnyel és olyan felhatalmazást adtak a Falusi Pénztárnak, amelynek segítségével a százezer alaptőke voltaképpen 500 millióra felel meg. A Falusi Pénztár ugyanis az eladásra kerülő ingatlanokat már legalább 20% készpénzzel is megszerezheti, míg 80%-ban joga van arra, hogy értékpapírokkal fizessen. Tehát a százezer befizetett alaptőke felhasználása mellett már működése megkezdése elején is legalább 400 milliónyi értékpapírt bocsájthat ki 30 évi lejáratra. Ez a felhatalmazás a Falusi Pénztár nagyobbvonalu működését is biztosítja.

Ez a működés pedig abból áll, hogy a Falusi Pénztár minden falusi ingatlan áruba bocsájtásánál megjelehetnek, akár szabadkézből, akár árverés útján történik, a tulajdoncseré és ilyen esetekben vevőként léphet fel. Fontos körülmény, hogy a törvény 6., 7., 8. és 9. pontja szerint az eladási árat szabadkézi kötésekkel az eladó szabja meg, akivel a Falusi Pénztár megbízottainak szabályszerűen meg kell egyezniük a vételár tekintetében. A Falusi Pénztár működése tehát nem bír kényszerítő jelentőséggel az ingatlancserénél. Ha most már valakinek olyan földbirtoka van, amelyet értékesíteni akar, felajánlhatja azt a Falusi Pénztárnak és szabadon alkuba bocsájtkozhatik vele a vételár tekintetében. Ugyanígy történik az eladás, ha az állami elővételi jogról szóló törvényes intézkedések alá tartozó ingatlanok kerülnek értékesítésre. A törvény szelleme ilyenkor sem parancsoló a földtulajdonossal szemben.

Az új törvényrendelet — mint sokan tévesen hiszik, — nem terjeszti ki tovább is az állam elővételi jogát. Változatlanul érvényben maradnak az eddigi törvényes intézkedések, vagyis az 1937. március 22-én megjelent mezőgazdasági törvény 1—11. pontjaiban foglalt rendelkezések, amelyek szerint eladási szándék esetén csak az 50 holdon felüli falusi birtokot kell felajánlani az államnak. Változatlanul érvényben marad a tavaly megjelent rendelet-törvény, amely szerint viszont az agrártörvény útján az államtól kapott földeket már 2 hektáron felül is elővételi joggal megvásárolhatja az állam. Az elővételi jog tehát nem bővült ki, csupán annak gyakorlása vált praktikusabbá és könnyebben lebonyolíthatóbbá.

Más kérdés azonban az, hogy a Falusi Pénztár hogyan fogja végezni munkakörének másik részét. Ez az általa megszerzett ingatlanok továbbadásából és ingatlanvásárlásokból adandó hitelnyújtásokból áll. A 19. paragrafus ugyanis arról beszél, hogy a Falusi Pénztár a kezelésében lévő ingatlanokat el kell, hogy adja, vagy oda kell, hogy juttassa olyan „románoknak”, akiknek esetek szerint nincs a megszerezni óhajtott földbirtok kétszeresénél, vagy háromszorosánál nagyobb földbirtokuk. A 28. pont szintén használja a „román” szót, amikor kiköti, hogy ilyen földeket szintén csak „románoknak” szabad bérbeadni. Harmadszorra a 46. pontban szerepel a „román” szó, amikor a törvényrendelet továbbkövetésének körülményeit. De egyik pont sem magyarázza meg, hogy a nagy betűvel frott kifejezés alatt a törvényhozó népi származású román-t ért-e, vagy pedig épügy, mint az alkotmánytörvényben, ez a megjelölés az összes román állampolgárokra vonatkozik-e?

A mi értelmezésünk szerint ez az utóbbi felfogás volna természetes. A Falusi Pénztár szélesebbkörű működését állam: pénzen, tehát minden román állampolgár közvagyonából kezdi meg. Nem volna tehát méltányos, ha a lakosság nem népi román eredetű rétegeit kizárná az intézmény működésének előnyeiből. Egyelőre azonban ebben a tekintetben nem mondhatunk semmi bizonyosat mindaddig, míg a törvényrendelet végrehajtási utasítása szabatosabban meg nem jelöli a szövegben szereplő „román” szó alkalmazási módját. A parlamentári magyar csoport tagjainak minden-

esetre élénk figyelemmel kell kísérniök a végrehajtási utasítás szerkesztését, mert egyes jelek szerint megvan a hajlandóság arra, hogy a „román” kifejezést ez alkalommal a népi származás megjelölésére alkalmazzák. Erre mutat a törvény 22. paragrafusa, amely kimondja, hogy a Falusi Pénztár minden földvásárlását, ha az intézmény ténykedése, ugyanazoknak az általános, nemzeti érdekeknek a szolgálatában történik”, olybá kell tekinteni, mintha a földművelésügyi minisztérium gyakorolná az állami elővételi jogot. Már pedig a gyakorlat azt mutatja, hogy az állami elővételi jog gyakorlása folytán megszerzett ingatlanok minden esetben a román népi elem további erősítését szolgálják és az így gazdát cserélt kisebbségi vagyon soha sem jut többé kisebbségi kezekbe. De megerősítik az aggodalmakat azok a számottevő helyeken is egyre sűrűbben elhangzó nyilatkozatok, melyek a többségi népi elemek további telepítéséről és földhözjuttatásáról szólnak. Mindenesetre a helyzetet tisztázni kell, hogy a romániai magyar kisebbség tisztában lássa, mit várhat a Falusi Pénztár jövőbeli, felfokozott működésétől.

Egyetlen tanulságot azonban máris levonhat főképp a magyar gazdaközönség. És pedig azt, hogy a földművesiskolák támogatása a közjogi helyzet jövő alakulásában is mily nagy jelentőséggel bír. A mostani törvényrendelet

A déva-telepi új „Szent Antal” templom javára, a templomépítő-bizottság megbízásából Szabó Dömjén dévai ferences atya egy imakönyvet adott ki. — Az imakönyv

„ÉGI LÁNG”

címmel jelent meg. 629 oldal, Ár: 150 lel. Mivel ezen imakönyv tiszta jövedelme az említett templom javát szolgálja, Istennek dicsőségét hirdeti és páduat Szent Antal tiszteletének állít emléket az, ki minél hamarabb beszerzi. — Kapható lapunk kiadóhivatalánál is.

ugyanis több pontjában rámutat arra, hogy a Falusi Pénztárnál történő vásárlások és kölcsönök esetén minden alkalommal és bárkivel szemben is elsőbbségi jogot kell biztosítani azoknak, akik bármilyenfokú földművesiskolát végeztek. Ha tehát más, elsőrangú nemzeti érdekünk nem parancsolná, hogy magyar gazdáink mennél tanultabbak és foglalkozásukban mennél korszerűbben képzettebbek legyenek, aminek viszont arra kell ösztönöznie gazdáinkat, hogy gyermekeiket mennél tömegesebben járassák földművesiskolába, — ez a rendelet-törvény is éles fényugárral világít rá a földművesiskolák fontosságára.

Jó lesz, ha gazdanépünk ezen a téren is megéri az idő szavát.

Angolelleses japán tüntetések

Tokióban a tüntetők küldöttsége néphatározatot adott át az angol nagykövetnek. — Formóza szigetén 30 ezer tüntető vonult föl az angol konzulátushoz

Tokióból jelentik: Az angolelleses japán szervezettek pénteken Tokióban tüntetést rendeztek a Hősök emlékműve előtt, majd zárt sorokban az angol követség elé vonultak. A tüntetők a nagykövetnek határozatot nyújtottak át, kiemelve, hogy Anglia japánellenes magatartása a japán-kínai viszályban veszélyezteti a Távolkelet békéjét.

Az egész nép támogatja a kormánynak és a hadseregnek a kínai angol politika gyökeres megváltoztatására irányuló követelést.

Angolelleses tüntetés volt Formóza szigetén is. Itt is jegyzéket nyújtottak át az angol konzulnak.

A JÖVŐRE
MEGVANNAK A
TERVEIM...

— Terveid?
Nekem egyetlen, de
jó tervem van: az

A NYEREMÉNYEKET
a nyerteseknek minden adólevonás nélkül fizetik ki.
A MILLIÓ MILLIÓ!

ÁLLAMI SORSJÁTÉK TERVE,
amelyet akkor kaptam, amikor
sorsjegyet vásároltam az

A U R O R A

ELÁRUSÍTÓ HELYEITŐL

Lehetetlen, hogy csalódjunk benne,
mert eddig is annyi MILLIOMOST
TEREMTETT, hogy meg sem tudom
őket számlálni.

Julius 15.-én, augusztus 15.-én, szeptember 15.-én és október 15.-én
lesznek a 20. sorsjáték húzásai.

A U R O R A

HELYI CIM:

Biharmegyei székhely:

„BANCA UNION” Nagyvárad, 3-dik Reg. Ferdinand 1.

Dr Tataru Coriolan királyi helytartó nyilatkozata egy év munkásságáról

Dr. Tataru Coriolan, királyi helytartó pénteken nagyfontosságú nyilatkozatot tett a sajtónak. A királyi helytartó a következőket mondotta:

— Ma, amikor közel egy év telt el az új közigazgatási törvény életbelépte óta, szükségesnek vélem, hogy részletesen ismertessek ténykedésünk eredményét, azokat az alapokat, amikre ez a tevékenység támaszkodik és a jövő perspektíváit is.

— Kétségtelenül az egész országban döntő tényező az az új ritmus, amit Ófelsége kormánya teremtett meg. Az új társadalmi és közigazgatási rendszernek az 1938. évi februári alkotmány az alapja. Az Ország Vezetőjének gondolatából született ez az alkotmány és megfelelt a reális szükségleteknek. A nép példátlan lelkesedéssel csatlakozott a népszavazás alkalmával a nagy nemzeti átalakulás művéhez.

— Az 1938. évi februári népszavazás a román nép minden rétegének szabad akaratát nyilvánította az iránt, hogy szakítson a múlt politikai rendszerével, amikor a kormányzati ténykedés nem felelt meg a nép összes kívánásainak.

— Az új közigazgatási törvény, amely logikusan kifejezésre juttatja a februári alkotmány szellemét, megvalósította a közigazgatási decentralizáció régi kívánását, amikor a tíz tartományt részben a történelmi és földrajzi szempontok, részben a gazdasági és szociális kívánások szerint keresték ki. A törvény ugyanakkor az ország egységesítését tetézte be, a közszükségletek természetes keretein belül.

— A törvény áldásos hatása csakhamar jelentkezett. Az ország belső pacifikálását a Miron Cristea patriárka, majd az ő jelenlegi kiváló utóda, Armand Calinescu elnöklelte alatt álló kormány végrehajtotta. A miniszterelnök szavaival élve, „az ország nem győzőké és legyőzőtökké alakult át, hanem egy nemzeti szolidaritásban forrt össze.” Ennek az egységnek két nemzetközi szempontból is nagyjelentőségű esemény adta bizonyítékát: az egyik volt az év tavaszán megtörtént koncentráció, amikor a nép saját akaratából egyemberként mozdult meg arra, hogy Románia függetlensége és integritása csak a legkisebb mértékben is szóba jöhet. A másik pedig az új választói törvény életbeléptetése, amely mint egy kiegészítette a nép fegyveres szolidaritását. A Nemzeti Ujjászületési Front az ország új politikai szervezetében az aktív tényező szerepét tölti be és összekötő szerv a Király és a nép között.

— A Társadalmi Szolgálat és az Ország-őr szervezet — az egyik a falvak népe és az egyetemi ifjúság között teremt konstruktív együttműködést, a másik az iskolai ifjúságot szervezi nemzeti fegyelembé, — kiegészítik az ország ama nagy átalakulását, amely az új alkotmány folytán beállott. Betetőzi mindezt Ralea Mihály miniszter két korszakos alkotása: a szakmák megszervezése, valamint a Munka és Jókendv intézménye.

A közigazgatási decentralizáció gyümölcsei

Tataru Coriolan dr, királyi helytartó ezután a kisebbségi kérdés esetelése során a következőket mondta:

— A velünk együtt lakó kisebbségek iránti politikánk az alkotmányban lefektetett elveken alapszik, amely szerint az összes polgárok egyenlők a törvény előtt. Ennek az alkotmányos elvnek a kimélyítéséül alkotta meg a Miron Cristea-kormány a kisebbségi statutumot, amely a belső konszolidáció felé jelentős lépés. A Nemzeti Ujjászületési Arcvonal megszervezésével egyidejűleg, amely az Uralkodó és az ország közti egység széles szervezete, a román kormány és az együttlakó kisebbségek között megegyezés jött létre valamennyi állampolgár

teljes melegegedésére, akik szabad akaratukból ezáltal is szolidarisakká váltak a belső pacifikáció és egység hatalmas művével.

— A decentralizációs politika következményeként emelem ki a Magyar Népközösség létrejöttét, amelynek feladata az, hogy a magyar kisebbségi tömegek és a román kormány között az összeköttetést fenntartsa és a magyarság reális szükségleteit és kívánásait a kormány előtt feltárja. Természetesen a Magyar

Közvetlen érintkezés a falu lakosságával

— Az új közigazgatási decentralizáció lehetővé tette a falvak népével való közvetlen érintkezést. A tartomány minden városának és falujának szükségletét a helyszínen kutadjuk fel, hogy a nép szájából ismerjük meg a szük-

Dr Tataru Coriolan,
a Szamos-tartomány királyi helytartója

ségeket. A megtartott vizsgálatok örvendetes eredményeket mutattak, de nem hiányoztak a régi politikai erkölcsökből fakadó fájdalmas jelenségek sem. A nép többségének lelkéből fakadó purifikálást el kell végeznünk. A nép szükségletei, amelyek egyébként megegyeznek a román állam életkivánalmaival, kalauzolnak bennünket minden cselekedetünkben.

— Állandóan foglalkoztat bennünket a határmenti románság érdekeinek ápolása. E tekintetben elsősorban Maramaros-megye kívánásainak igyekeztünk eleget tenni.

Mindenki legyen irántunk bizalommal

Tataru Coriolan dr a következőkben fejezte be nagyfontosságú nyilatkozatát:

— A közigazgatási decentralizáció egyik pozitív eredménye kell, hogy legyen a költségvetés tervezése és beosztása. Ha az országnak nagy szükségletei vannak, bizonyára meg van a képessége is, hogy azokat teljesítse. Ez kötelessége is. Az új közigazgatási szervezetnek alaposan meg kell fontolnia a kiadásokat, hogy minden bani odamenjen, ahol arra szükség van. Az új Románia megköveteli tőlünk, hogy minden áldozatot meghozzunk és mennél nagyobb munkát fejtünk ki, hogy önmagunk erejéből oldjuk meg a pénzügyi problémákat oly értelemben, hogy mindent adjunk meg a köznek, amely viszont mindent megad az országnak. És hogy ha költségvetésünk, amint ma áll, még

Népközösség megalkotása óta lezajlott idő még igen rövid ahhoz, hogy ez a szervezet összes céljait elérje, annál is inkább, mert a magyar tömegek számos problémája még nem is jutott el teljesen a Népközösségekhez, jól lehet ezeknek a problémáknak elvileg megvannak a megoldási feltételei, minthogy kétségtelenül valamely különleges probléma csak akkor és csak ott keletkezik, ahol a kedvező megoldásnak előzetes feltételei fennforognak.

— Világos szavakban fejezte ki mindezt az ország külügyminisztere, mondván: „a kisebbségeket érdeklő problémák belső problémák. Aki azt képzei, hogy ebből külső agitációt csinálhat, amely a határon túlról befolyást, vagy lépéseket követel, csalódik abban a fel-fogásban, amelyet mi magunkban a román állam méltósága felől alkotunk.”

A királyi helytartó esetelte ezután nyilatkozatában az ország északkeleti részében szükséges közlekedési utak nagy fontosságát. A Szamos-tartománynak több jókarban tartott autós országútja van. De a megyei és községi utak sok kívánni valót hagynak hátra. Ezért az utak problémája a tartomány vezetőségének egyik legnagyobb gondja. Az új utak építéséhez azonban egy nagyszabású kölcsönre volna szükség, mert az idei negyven milliós költségvetés csak a 3200 kilométernyi út fenntartására elég.

Hangsúlyozza ezután nyilatkozatában a királyi helytartó a népegészségügy rendkívüli fontosságát. Ófelsége kormánya e tekintetben nagy munkát fejt ki és Marinescu tábornok, egészségügyi miniszter atyai gondoskodása igen nagy eredményeket ért el. A miniszter nemes intencióit a tartomány közigazgatás és a Társadalmi Szolgálat diákcsapatai nagyban igyekeznek előmozdítani.

Nagy gondja a közigazgatásnak az aktív népnevelés. A népnevelés azt célozza, hogy kötelelőstűdű és méltóságára büszke polgárokat neveljen. Tehát igazi nemzeti nevelést adjon. Számos látogatásaink a tartomány területén jelentős iskolai hiányokat tárt elénk. Új iskolákat, egészséges, tágas tantermeket kell építenünk. Költségvetésünkben 8 milliót szántunk erre a célra. A tartomány hatéves munkatervében ezt keresztül is fogjuk vinni. Ugyanez a törekvés vezet bennünket a templomok építése tekintetében is.

A királyi helytartó ezután részletesen vázolta a mezőgazdaság fejlesztésének nagy feladatait. A tartományi vezetőség széleskörű tervekkel dolgozott ki a falvak megsegítése érdekében, mezőgazdasági gépek, vetőmagvak, stb. ellátása terén. Reorganizálni kell a Mezőgazdasági Kamarákat is. Nagy gondot fordítanak az állattenyésztés fejlesztésére s támogatására, tejszövetkezetek létesítésére.

A Szamos tartomány számos természeti szépséggel büszkélkedhetik, csodálatos tájakok terülnek el a maramarosi erdőokban, a Szamos és a Körösök völgyében. Itt van Biharfüred, amely a külföldön is olyan nagy hírnévre tett szert. Természetes, hogy a tartományi vezetőségnek igen nagy gondja a turisztikai problémák megoldása. Természeti szépségeinket értékesítenünk kell.

elégtelessé is látszik, úgy e tartomány összes polgárainak kollektív munkájával kell azt a szükségletek arányában emelnünk és az ész és kar szorgalmával és lelkesedésével a hiányokat eltüntetnünk. Nehéz, de nem lehetetlen munka ez és valamennyi kötelelőstűdű polgár segítségét igényli. Állíthatom a Szentírás nyomán, hogy amint a hit képes hegyeket elmozdítani a helyükből, úgy a mi szilárd akaratunk egy hatalmas Romániáért a hitnek és győzelemnek lángjait gyújthatja fel. Minden polgártól, tehát a mi erőnkbe vetett bizalommal kérem az ő teljes munkaerejüket, amit tartományunk emelése érdekében nyújthatnak és akkor — ha mindenki megérti a nemzetnek ezt a parancsát, biztosak lehetünk abban, hogy a győzelem küszöbére értünk.

Danzig város helyzete a mai nemzetközi szabályozások szerint

A „Pesti Tőzsde” legújabb számában dr. Tóth László „Danzig a nagy kérdőjel” címen írt ismertetését arról a most világvita alatt álló kikötővárosról, mely a Keleti tenger partján, a Visztula folyó torkolatánál terül el 1950 négyzetkilométeren. A cikk ismertetése alkalmasak a Danzigról való hírek jobb megértésére. Ezért annak lényegesebb részeit itt közreadjuk.

Danzig úgynevezett szabad állam. De ez a szabadsága olyan körülményesen bonyolult államszerkezettel van összekapcsolva, amelyet belső és külső erők szakadatlanul ostromolnak.

Ezt a szabad államot — amely voltaképpen hatszázados történetében sohasem volt igazán szabad, mert mindig valami külső más hatalom fennhatósága alá tartozott — a versaillesi békeszerződés 100—108. szakaszai hozták létre. Ezek alapján 1920. október 27-én a nagykövetségi tanács nyilvánította szabad államná — a Népszövetség fennhatósága alatt.

A Keleti-tenger egyik félkörű öble mellett, ahol a Visztula deltájának ágai a tengerhez érnek, már a 10-ik század végén kikötő-, halászs kereskedővároska létesült, melyről először a 12-ik század közepén ad hírt prágai Adalbert, mint a lengyel pomorzai vajdaság központjáról. Ez a kikötőváros is, mint a Keleti-tenger Hanza városai általában, csöndben és lassan fejlődtek a középkorban. De Danzigot központi fekvése s a Visztulával való összeköttetése különös előnyökhöz juttatta. A német lovagrend, amely a balti-tengeri kis népek fölött sorra megszerezte az uralmat, 1309-ben Danzigot is birtokába vette, de bizonyos önállósági jogokat adott neki. A német lovagrend uralma, amely az első idegen fennhatóság volt Danzig fölött, a 15-ik század közepéig tartott. Közben Danzig 1361-ben a Hanzabundhoz csatlakozott és erőteljesen vett részt az északi hatalmak ellen viselt háborúban. A német lovagrend elnyomása azonban egyre elviselhetetlenebb lett a fejlődő kereskedővárosra, amelyet nemcsak politikailag, hanem kereskedelmi téren is visszaszorított s elviselhetetlen versenyt támasztott ellene. Ezért a város lakossága végül is föllázadt ellene s 1454-ben kimondta függetlenségét, a lovagrendnek a régi város felett emelt várát pedig lerombolta.

Danzig azonban egyedül mégsem tudott megállni. Lengyelországhoz fordult támogatásért s a lengyel királyság tényleg szinte teljesen független és szabad állami létet biztosított számára a Privilegium Casimirianumon keresztül. Ezt a különállást a torni békéig azután véglegesen biztosította. Ezzel a második fennhatóság korszaka következett, amely egész Lengyelország felosztásáig tartott.

Lengyelország felosztása után is úgynevezett szabad város maradt Danzig, de most már — Poroszország védelme és befolyása alatt.

A napoleoni háborúk során a tiltsiti békében jutott először ahhoz a kétes szerencséhez, hogy mint szabad város több európai hatalom együttes fennhatósága alá kerüljön, amikor is a „védelmet” Franciaország, Porsoszország és Szászország együtt gyakorolták. De ez az életforma nem volt hosszú életű és már 1814-ben újra teljesen a porosz főnhatalom alá került. A nehéz viszonyok, háborúk, a súlyos áldozatok erősen megviselték a várost, de azután a 19-ik század első felében megint virágzásnak indult, a 19-ik század második felében pedig már nagyjelentőségű tengeri emporiummá vált, amelyet a német birodalom akkor minden fölé telhető erővel segített, sőt 1878-tól a világháború végéig Kelet-Porsoszország központjává és székhelyévé tette. A versaillesi békeszerződésben Németországnak Danzig fölött való felségjogairól is le kellett mondani, a várost körül-

vevő területtel együtt, amely voltaképpen egy nagyobb és egy kisebb egyenlőszárú háromszög formáját mutatja.

Ekkor következett be az új danzigi szabad állam „megszerkesztése”, amely hogy milyen szerencsés volt, a következmények megmutatták. Az 1920-ban megállapított és 1930-ban módosított alkotmány a Népszövetség legfőbb protektorátusa alá rendeli Danzigot, de amíg Németországtól teljesen elszakítja, Lengyelországgal bizonyos viszonylatba állítja. Ez ugyan nem biztosít Lengyelországnak felségjogokat, vagy fennhatóságot a szabad állam fölött. Sőt Lengyelország és Danzig között való érintkezést a népszövetségi főbiztos közbeiktatásával szabályozza, aki a Népszövetség nevében gondoskodik Danzig függetlenségének megővéséről és katonai védelméről is. Míg a szabad állam maga csak rendőrséget tarthat fenn.

A lengyel-danzigi viszonyt azonban két szerződés szabályozza, az egyik Párizsban kelt 1920-ban, a másik Varsóban 1931-ben. Ezek szerint Danzig diplomáciai képviselőt és polgárainak védelmét más hatalmakkal szemben Lengyelország látja el, de meg kell hallgatni a danzigi szenátust, amely voltaképpen a kormány s a szabad államnak. Ezt a szenátust a Volkstag választja, Danzig törvényhozó testülete, amelyet általános választójog alapján titkosan választanak.

Danzig a lengyel vámterülethez tartozik, bár a vámhivatalokat danzigi polgárok látják el. Lengyelországot Danzigban kormányzó biztos képviseli, magának a kikötőnek kereskedelmi, szállítási és egyéb ügyeit egy danzigi és lengyel vegyes bizottság látja el semleges-elnök vezetésével.

Nemzetiségi szempontból azonban Danzig német város, amelynek lakossága 95 százalékig német, mint ahogy az is volt mindig. Nyugati részében mintegy tízezer szláv él, akiket a lengyelek magukénak vallanak, de akiket a németek más szláv törzshöz tartozónak mondanak. Körülbelül háromezer orosz menekült is van ma Danzigban, de ezeket csak az orosz forradalom kényszerítette az odamenedésre.

A diplomáciai kérdésben érdekes, hogy Danzignak a Népszövetségnél önálló képviselője van, csak a más idegen hatalmaknál láthatja el a külügyi képviseletet Lengyelország. Elvileg Danzig alkotmányos jogainál fogva önálló külpolitikát űzhet, de például kölcsönt külföldről csak Lengyelország hozzájárulásával vehet fel. A vasúti szolgálatot is a lengyel vasutak látják el. Viszont Lengyelország nem tarthat sem flottabázist, sem hadsereget Danzigban s általában minden kérdést a szenátussal egyetértőleg a népszövetségi főbiztos közbejöttével kell Lengyelországnak Danziggal elintézni.

Ez a szenátuskormány egy elnök vezetésével hét szenátor-tagból áll, akik négyéves mandátumot kapnak a Volkstagtól. Ezek mellett még tizenhárom szenátor van a különböző hivatalok élén s egy külön tízenegytagú pénzügyi bizottság, valamint egy bíróválasztó bizottság, amely a szabad állam bírát nevezi ki.

Bizonyos esetekben népszavazásnak van helye.

A Danzig állam hivatalos nyelve német s a közigazgatásban is ezt használják, de a lengyel nemzetiségű danzigi polgárok használhatják saját nyelvüket. A közigazgatás Danzigban öt kerületre oszlik, ebből egyik maga a város, a többi négy „Zopot városa, Danziger-Höhe”, „Danziger-Niederung” és a „Groses-Werde.”

Danzig szabadállam lakossága legnagyobb részét kereskedelemről, hajózásból, kevés iparból, a kis terület földeinek műveléséből él. A halászatnak, erdészetnek nincs különösebb jelentősége. Az iparnak sem.

Danzig voltaképpen mint kereskedelmi és forgalmi közvetítő, megélhetését kétségkívül Lengyelországnak köszönheti. Lengyelország ugyan nagy erővel fejlesztette ki saját tengeri kikötőjét, Gdyniát, tény azonban, hogy a világháború óta Danzig forgalma megújulást szenvedett, ami kétségkívül a lengyelek tengeri forgalmának és külkereskedelmének a javára írható.

Ez a forgalom azonban természetesen tranzitforgalom. Legnagyobb részben a fának és a szénnek szállításából ered, ami viszont azt jelenti, hogy ennek kereskedelmi hasznából ma-

Müller Lajos S. J. művei:

Müller: Szent bilincsek	55 lei
„ Szeressétek egymást	33 „
„ A kereszt iskolája	90 „
„ A kereszt diadala	144 „
„ Harmatozatok egék	130 „
„ Jertek, imádjuk	42 „
„ Legyetek tökéletesek (II. k.)	35 „
„ Ima és hivatal	15 „

KORDA R. T. KIADÁSA

gának a danzigi polgárságnak nem sok jövedelme van. A kikötő forgalma az 1920-as években inkább behozatali jellegű volt, azóta azonban, a lengyel szénnek kivételével, megint a kiviteli forgalom növekedett meg rendkívüli módon. A kikötő összeforgalma évenként mintegy 1000—1200 millió forint (25 danzigi forint 1 font.)

Magának Danzignak kereskedelmi flottája mindössze hatvanegynéhány tengeri hajó, körülbelül 150.000 regiszter-tonna tartalommal. Annál nagyobb az idegen hajók forgalma a kikötőben, mintegy 7—8000 külföldi kereskedelmi hajó fordul meg évenként Danzigban, körülbelül 4 millió nettóregiszter tonnatartalommal.

A tengeri forgalom szempontjából azonban a multtal szemben Danzig jelentősége csökkent, mert a több keleti tengeri kikötő, Libau, Riga, Talin, Helsinki, igen nagy versenyt támasztottak. Viszont a német ipari és kereskedelmi befolyás az utóbbi években erősödött. Danzig szabadkikötő volta sok német gyárat és kereskedőcéget vett rá arra, hogy ott külön telepet vagy raktárt létesítsen. A város kereskedelmi élete azonban meglehetősen pang s ipara nehéz körülmények között dolgozik. Mindez kétségkívül kihat a német lakosságra, amely ugyanakkor a birodalom rendkívüli gazdasági, ipari és kereskedelmi mozgalmainak nagy külső eredményeit látja.

Danzig város szabadállamnak címerét két hatalmas oroszlán karolja át és őrzi piros mezőben egymás fölött a két ezüst keresztet és az arany ötágú levélkoronát. Hogy ez a két nagy címeroroslán mennyire tudja megvédeni a szabad állam „Népszövetségtől garantált” függetlenségét a két nagyhatalom vetélkedésével szemben, azt csak a jövő mondhatja meg. Danzig ma a nagy európai kérdőjel! A döntéstől függ, hogy Danzig szerepe ezután a Keleti-tenger mellett hogy alakul s hogy a régi keleti Hanza város új fejlődés, vagy új hanyatlás korszakába kerül-e majd.

Zsákok, cséplőponyvák, locsolótömlők,
hevederek, kötélárúk, zsinegek, kárpitós kellékek, lópokrócok és kocsi-
takarók legolcsóbb bevásárlási forrása
JUTEX Oradea, Piața Mihai Viteazul.
Telefon: 17-23

Paál Arpád helyszíni jelentése:

A temető kérdez Józseffalván

(Hatodik és befejező közlemény.)*

Az alsó faluvégén, a völgyelés patakján át, az északi lejtősodás oldalára kanyarodik az út; ott van a lejtő alsó felében Józseffalva temetője. Körötte és fölötté a mezei batár, alatta az épen maradt alsó faluszél néhány háza. A temetőben sűrű sorban állanak a sírdombok, rajta magas fakeresztek, többnyire mindenik ívelt tetővel fődve. A fakeresztek karjain hosszában beleróva az ott nyugvók neve, halálzási évszáma, s a jó kívánság: „Isten nyugtassa!” Az ősi rovásírásokra emlékeztető szálas betűk mind, s a legfrissebb metszésben is olyan a betűk formája, hegyezése és szétállása, mint a legrégibbekben. Mintha a nagyapák temetésétől kezdve az unokák temetéséig is mind ugyanegy kéz faragta volna az életről való utolsó emlékezés betűit. Kőből, márványból való síremlék sehol, csak mindenik síron fakereszt. Mindmennyi nagy összedási jel az elmúlt életek fölött.

Ott nyugszik egyszerű fakereszt alatt Németh plébános édesapja is, ki élete utolsó éveit nyugdíjas vasutasként ott töltötte Józseffalván a pap fia mellett. Jókendő-esinálója volt az egész falunak, s amellet okos tanácsadó az étellel való küzdés gyakorlati kérdéseiben. Most is itt van együtt, a „másik” faluval, olyan rovásírásos fakereszt alatt, mint a többi. Csak éppen az a különbség, hogy sírját fehérre festett farácsozat veszi körül, s talán több a virág, s élénkebb és mosolygóbb színűek ezen a sírdombon, mint a többin. Az elhalt édesapa özvegye még itt maradt a fia mellett és a sír mellett is. És a fia is itt maradt... De a többi sírdombon is mind nő virág, élőhús színét mutató virágok, szomorkásan megbujva az észirózsza-tövek levelei között. És legtöbb sírnál vadrózsabokor is van, s döngöselnek körülötte a méhek. Élőfa csak egy néhány, lombjuk nem veszi el a kilátást az átellenben elhúzódó falu felé.

Magasra nőtt fű susog a meg-meglibbenő szelvényben. És itt, ezen az egyetlen helyen madárcsicsérgést is hallottam. Benn a faluban, s a fátalan többi mezei határon nincs madárdal. Benn a faluban a madárfészkek is elhamvadtak. A temető pedig néz, néz az átellenben levő elpusztult falura. Nézi a lombjavesztett, barnára pörkölt vagy feketén felmeredő fákat, látja azok könyörgőre tartott csonka ágait. És nem látja a házakat, azok egykori mosolygó fehér fa'ait, csillogó ablakait, körülöttük a zöldbe borult étetet; helyettük csak végig szürke és sárszínű romokat tud látni. És ezek között egy-egy kiemelkedő csonka fal mintha sírkő volna. Ott is temető van?... Így tűnődhetik az itteni temető.

Aztán az ősök gyülekezete ebben az igazi temetőben néma, nagy tanácskozásokot is tarthat. Hosszú, kínzó töprengéseket üzennek az ősök a susogó szellők útján a magasba: „Mi jól tudjuk, hogy itt a mi temetőnkben lesz föltámadás. De hát ott, az élők temetőjében lesz-e?”

A leggazdagabb ember lett a leggazdagabb

A temető lejtőjének alsó széle alatt, a megmaradt faluvégben azonban mozog az élet. A temetővel alsó szomszédos földön pityóka (krumpli) kapálással szorgoskodik egy ifjú házaspár és egy növendék leánya. Még alább, a falu legszélső kicsei udvartelkén ácsolás folyik, három ember dolgozik egy csűr építésével. Már felrakták az oldalak jórészét, s a tetővázat is, amelyiknek a csúcán ott remeg egy zöld faág, mit a felérkezés öröme szokatlan kitudni az építő emberek. Lent az udvaron most gyalogják, faragják és vésik az oldalgerendákat, fűrészlik és méri a tetőléceket, amire majd a fedőanyagot szolgáló zindelyfélék, a „dránica” elnevezésű vékony fenyőlemezeket szegeznek. Az építkezők kis udvartelke előtt kanyarog el az út, mellette keskeny pázsitos parton néhány liba legel és gyermekesopert üldögél. A gyermekek nem játszanak, csak halk, szaggatott beszélgetés folyik közöttük. Kettejük fürdik is a pázsitos part alatt csordogáló patakocská gúfójában. Az üldögélők között egy nagyobb, hat-hét éves leánya tartja leg-

inkább szóval a többi; talán mesét mond nekik.

Legfeltűnőbb mozgás most itt Józseffalván, ezen a kicsi faluvégi telken az építkezés. Talán a leggazdagabb gazda udvara ez, ahol az ácsolással szorgoskodnak. Még a tűzvész előtt kezdettek a munkához, az épület anyaga összegyűjtéséhez. Aztán ők abba a fűszélbe estek, ahová nem tudott elhatolni a tűz fergetege. Most ez a leggazdagabb gazda a leggazdagabb, mert mindene megvan hozzá, hogy azt a csűr: felépíthesse. Igaz, kicsi csűr, de mégis az élet nagy védelme fér el benne. És már a befödéséhez készülnek, a „dránica”-készlet is ott van a konyhaajtó mellett felrakva négy tornyocskára formájában. Lehet két szekérrnyi mennyiségű, vagy kétezer darab együttvéve. Falticseniből hozták; ott szokták azt az erdei faragó emberek szekérszámra árusítani.

Ahogy mondtam, ez a dránica amolyan zindelyféle fenyőlemez, csak kidolgozatlanabb, mint a zindely. A zindely minden darabja gyalult és egyenletes felületű, s hosszában egyik szélükbe árkolás van véve, a másik szélük kiélezve, hogy így egymásba lehessen őket a földélen illeszteni. A dránica csak úgy készül, hogy a fenyőgerendákat négyszögletűre idomítják, s 30—40 centiméternyi hosszúságú darabokra fűrészlik. E darabok egyik oldala 10—12 centiméter szélességű. Ezen az oldalon kezdve, a fatömböket hosszukban centiméteres vastagságú lemezekre hasogatják baltaéllal. A beleszokott faragók gyorsan dolgoznak ezzel a hasogató munkával, s az így kihasogatott lemezeket ötvenes darabszámú kötevekben rakják szekérrre. Kifejlődött kereskedelmi szokás, hogy a szekérrakomány belsejét a vevők nem vizsgálhatják, hanem csak a kívül és felül levő dránica-csomókat láthatják, s e látás után kell vásárolniok. A dránica-készítők a maguk mesterségével, a nagy kezűgyeséget kívánó lemezhasítás tudományával egyedárusító helyzetben vannak. Tartják magukat ehhez a természetes fölényhez, s nem engedik meg árujukban a válogatást. Így persze a vásárlóknak sok hibás hasogatású lemez is meg kell venniök, amit már a vevő csak tüzelésre használhat.

A dránica egyébként is drága holmi. És éppen olyan drága az egyéb épületfa, meg a tűzifa is ott Bukovinában, pedig a tartomány jórésze erdőség. Azonban ez erdősegek kétharmadrésze az orthodox egyházi alap tulajdona, s így ez a nagytulajdonos a többi magántulajdonos fölött szintén egyedárusító (monopóliumos) helyzet előnyében van, tehát az árakat magas színvonalon tudja tartani. A jözsef-

falvaiak pedig nincsenek is erdővidéken, hanem a legközelebbi erdősegtől is 20—25 kilométeres távolságra. Így Józseffalván a tűzifa is szekerenkint annyiba kerül, mint a nagyvárosokban. Az épületfa ára is ilyen magasan tartott.

Ilyen körülmények között bizony nagy gazdagságot jelentett most ott, a jözseffalvi alsó faluvég legszélső kis udvarán, hogy együtt volt egy csűr-építéshez szükséges minden fakészlet. Mondom, itt lakhatik a falu leggazdagabb gazdája. És most ez a leggazdagabb gazda a leggazdagabb. Hiszen az ő udvarán építkezés folyik, s az új épület földélvázának a csúcán már ott remeg a zöld faág, a tetőrejutás örömeinek a hirdetője.

A leggazdagabb ember lett a leggazdagabb

Viszont benn a falu közepén, elhamvadttelke romjai között bizony siralmas helyzetben van az a nyolcvan éven túli öreg gazda, akit a tűzvész előtt a község leggazdagabb emberének tartottak. Minden épülete földig égett, s csak a föld alatt maradt meg a téglarakású pincéje, benne a mosáshoz való csöbrök és egy rozoga asztal, meg egy lócaféle. Azok mögött egy rakás burgonya. A fentvaló jómódú lakásból még megmenthettek valami edényféléket, s néhány ruhadarabot, meg a kutyát és a macskát. Ezekkel a megmentett holmikkal az öreg ember odaköltözött a pincébe, ott húzódtott meg öreg életepárjával együtt. Szép pár ember lehetett mindkettő fiatal korában. Most is egyenes tartású, kellemes arcvonású az öreg asszony, s izmos természetű, szilárd jórású és okos, jóságos tekintetű az öreg ember. Várda Tituszéknak hívják őket. Jó emberek lehettek nagyon, mert amikor a nagy veszedelemben mindenki a maga háza mentésével volt gondban, hozzájuk akkor is sokan siettek, hogy a mentésben segítsenek. Az öregekkel együtt lakott az egykori viruló telken a vejük családja is öt unokával. Ez a család az épen maradt felső faluszélen kapott menedékszállást a megmentett három tehénnel és két lóval együtt. Az öregek — mondom — az épen maradt pincébe húzódtak le, s ott is alszanak a kis krumplihalom szomszédságában. „Csak itt tudok aludni, a korom és a hamu között, ami még megmaradt nekem”, — mondotta az öreg ember. A pince lócáján egy kis párna, s a lóca beterve egy bundával és egy nagyobb téli posztókendővel. Rajta Benedek Elek „Arany meséskönyv” című szép kiállítású képes füzetet. Mostanában küldött ebből a kiadványból néhány példányt a Lepage-féle kolozsvári könyvkereskedés. A Várda-unokák is kaptak belőle egyet, s elhozták a nagyapónak. A képes füzet mellett ott volt a lóca és egy öreg okulár is. Titusz nagyapó a pince bejárón lezűródő világosság mellett Elek nagyapó meséit olvasgatta.

De felsőhajtott nagyon, mikor nála látogattam. És könnyes szemmel ábrándozott: „Csak annyi gerendám és dránicám volna, hogy egy szobát húzhatnék a pince fölé! Hogy megint együtt lehetnék a télen az unokáimmal...”

Ez a legnagyobb vágya most a falu leggazdagabb emberének.

A Romániai Magyar Népközösség faluépítő terve

Tud-e a fájdalom közössége építeni?

Mielőtt Józseffalvára érkeztem volna, június 15-ikén, egy esütőtörtök nap délutánján, Kolozsváron résztvettem a Romániai Magyar Népközösség központi irodájának az értekezletén is. Ezt az értekezletet a Népközösség társadalmi szakosztályának a vezetője, Kós Károly hívta össze. Kós Károly nagy építőművész és jómódú író, kinek a magyar közönség a Szent Istvánról szóló „Országépítő” című nagyszabású történelmi regényt is köszönheti. Az „Országépítő” írója június 15-ike előtt pár nappal

me látogatta már az elpusztult Józseffalvát, két napig időzött ottan, s áttekintette a heizetet abból a szempontból, hogy miképpen lehetne a romániai magyarok népközösségének faluépítőnek lennie. Egy szent király lehetett kilencszáz év előtt országépítő, tud-e az ő népének egy más országha szakadt csoportja csak annyit is végbevenni, hogy faluépítő legyen? Kós Károly, az íróművész számot vetett magában az építő művészszele és a népeért érezni, cselekedni tudó jó ember-

Ez nem véletlen — ez szerencse!

Ahogy vannak szerencsés emberek, éppen úgy vannak szerencsés sorsjegyjáruadók is. Ilyen az

„URANUS” sorsjegyjáruada

amely legutóbb kétszer egymásután fizette ki a

6.000.000 leis főnyereményt

és ezenkívül már 5 ízben fizetett ki milliós nyereményeket, a sok százezrekről nem is beszélve.

Ezért vásárolj mindenki az

„URANUS”-nál sorsjegyet

Nagyvárad, Avram Iancu utca 2. szám.

* Előbbi közlemények a „Magyar Lapok” 1939. június 25-iki, június 28-iki, június 29-iki, július 2-iki és július 6-iki számaiban.

Gálffy László S. J.

Isteniúi életünk

A kereszténység programjának lényege az, hogy az Isten fiává tegye az embert. E program alapvetését, következményeit s követelményeit dolgozta fel Gálffy páternek ez a nagyszerű könyve.

Szent István Társulat kiadása.

Ára 172 lei és 10 lei portó.

rel, s a felvetett kérdésre úgy válaszolt, hogy lehet faluépítőnek is lenni. Csak meg kell osztani a munkát.

Józseffalva elpusztult háromnegyed részében 102 udvartelek magyar nemzetiségű és katolikus vallású lakosoké, 38 román nemzetiségűeké és ortodox vallásúaké. Az utóbbiak javára esnek a bukovinai és más vidéki román társadalom gyűjtései és egyéb önkéntes adakozásai, viszont a magyar és katolikus károsultakat a romániai magyar és katolikus társadalomnak kell fölkarolnia. Az államnak jutna az a feladat, hogy mindkét részen a társadalmi jóindulatot kiegészítő támogatásban részesítse. Különösen az volna a megfelelő támogatás, hogy az állam a segítségül érkező szállítmányokat a vasútjain szállítási díjkezdvevényben, vagy ingyenes szállítással részesítse. Akkor az erdélyi és bányászati magyarság is könnyebben megtehetné azt, hogy a bukovinai testvérei részére megfelelő mennyiségű építőanyagot, épületfát, téglát, cserepet, ajtó és ablak készítményeket, s a kezdő bebútorozásokhoz egyszerűbb bútordarabokat küldjön.

Az állam még megtehetné azt, hogy a szerencsétlenek adótartozásait az újjáépülésig ne vegye behajtás alá, vagy talán teljesen el is engedje. Hiszen szigorúan véve, a tűzvészől szabadult gazdasági állatokat, s még a most munkában álló mezei terményeket is mind le lehetne foglalni adóba. De ez mégis a mostani szerencsétlenségben kegyetlenség volna, ami az állam eszményével össze nem egyeztethető. Azonban a tény az, hogy az adótörvényekben ilyen méltányosságot igénylő esetekre nincs rendelkezés. Ezt a hiányt tehát az állam jószívűségének kell pótolnia.

A Romániai Magyar Népközösség vezető emberei arra gondolnak, hogy a társadalom és az állam, illetve a román és a magyar közönség közötti ilyen munkamegosztás megvalósítható. Amellett a romániai magyar népcsoport lapjaiban is a közönség részvevő együttérzésének szép megnyilatkozásai vannak az önkéntes adakozásokkal, s ezeknek a szalmalángú fellobbanáson túljutott kitarásával. Ami adományok a Fiedler István püspök úr pártfogoló felhívására befolytak a „Magyar Lapok”-hoz, azok a természetbeni segélyekkel együtt már túlhaladták a 380 ezer leit. A kolozsvári „Keleti Újság”-hoz befolyt összegek is túlvannak az 550 ezer leien, a „Brassói Lapok”-nál is kilencven ezer leien túl, a kolozsvári „Ellenzék”-nél is nyolcvan ezer lei körül, az aradi „Hírlap”-nál is hetven ezer leinyi mennyiségben folytak be önkéntes adakozások. Azonkívül még több más laphoz, (így a szatmári „Sajtó”-hoz, a nagyváradi „Szabadság”-hoz, az aradi „Közöny”-hez, a kolozsvári „Jóestét”-hez is) érkeztek kisebb adományösszegek. A lapokhoz befolyt magyar társadalmi adományok mindenestre túljutottak már az egy millió leinyi összegben.

Istenben és az emberek irgalmas jószívében bíszunk, hogy lapunk közönségénél továbbra se merül ki az adakozó készség kitarítása, hiszen az egyházközségek jórésztében még most kezdődtek az adakozások. Hisszük, hogy laptársainknál is a maguk közönségében meglesz a cselekvő részvét további buzgóssága. A Romániai Magyar Népközösség társadalmi szakosztálya is az adakozások bizonyos általánosságának a megszervezését akarja. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet is bizonyos felsegítő akciót kezdett, s nagyobb mennyiségű kukorica-szállítmányt akar Józseffalvára eljuttatni, továbbá a kender megmunkálására való gazdasági szerszámokat is. A téglagyárak és egyes fűrész-vállalatok is építőanyagokat kívánnak szállítani, s a bútortársaságok is alkalmi szövetkezéssel nagyobb mennyiségben akarnak ablakkereteket és ajtóablakokat gyártani, hogy ezzel elősegítsék a józseffalvi tömegépítkezést.

Mindezt ott hallottam június 15-én a Romániai Magyar Népközösség délutáni értekezletén. Elgondoltam, hogy a népközösségnek meg is van az államkormányzat által elismert hatásköre a társadalomépítő, a faluépítő munkára. A sok önkéntes társadalmi készség is megvan, az egybefogás életötöne is megvan. Józseffalva tüze pusztított is, de ennek a tűznek a lángja valami olyan éles fűródással, mint ahogyan az acélhegesztő készülék lángja

szokott dolgozni, belefűródött minden romániai magyar ember szívébe is. Ellentéteket, szembenállásokat és elfordulásokat tud ez a lelkekbe hatoló láng elégetni, s elhidegüléseket egybeolvasztani. A Romániai Magyar Népközösség egy fájdalomközösségben kipróbálhatja, hogy van-e még egy faluépítési ereje. A fájdalom becsületkérdése lett, hogy a Népközösség újjáépítő mozgalma sikerre vezessen.

Én elvittem a híret Józseffalvára, hogy Erdély és a Bánság magyarságában milyen nagy és csodálatos lelki összefogás támadt értük. Elvittem a hí-

rét, hogy a Népközösség emberei már júliusban hozzá akarnak kezdeni az építő munkához. Egyszerű emberek a józseffalvi mezőn felbátorodott mosolygással mondták nekem, hogy ez a velük való együttérzés híre visszaadta a reménységüket. Most pedig úgy hallok, hogy a Népközösség két kiküldöttje, két gazdasági szakember csakugyan ott van Józseffalván, s az építkezés megindításának gyakorlati módjait keresi. Isten segítse őket, hogy azonnal meg is találják! És Isten vezesse mindenki- nek a lépését, aki most ottan gyorsan, hathatósan és tétovázás nélküli célszerűséggel tud cselekedni.

A torony muzsikája felel a temetőnek

Mert a jó látogatókon kívül van ám egy folyton visszatérő, sötét arcú látogató is Józseffalván, aki éjjel-nappal ismét és ismét megjelen. Éjjel kísértet, nappal felleges árnyék. Ez a szorongást keltő látogató: a tél gondja. Június 21-ikén megszűnt a nappalok növekedése, akkor volt az éjnap-egyenlőség időpontja. Azóta minden napon egy-egy perccel nő a sötétség, s a gond is egyre nagyobb lesz.

A mezei munka mihamar a termés betakarításához érkezik. Hová takarítsák be a termést? Kell a csűr, kell sürgősen! Nem lehet az ebben való segítségnyújtással késlekedni! Még negyvenöt nap van augusztus végéig, mindenik nap egy-egy perccel növeli a sötétséget, s negyvenöt perc alatt már ismét itt lehet a végzet. Józseffalvát negyvenöt perc alatt pusztította el a tűzvész. Még negyvenöt perc, s elpusztul Józseffalva új termése is, ha nem lesznek megmentő csűrépületek.

Aztán még negyvenöt perc és megérkezik október közepe. Józseffalván rövid az ősz, s már megtörtént, hogy október közepén a tél beállott. És tartott egyfolytában, fagypontról való kiengesztelés nélkül április közepéig. De micsoda tél? A szi-bériai pusztákéhoz hasonló, kegyetlen csípősségű és viharos szelű. Józseffalvát állandóan látogatják a szélörvények. Ilyen vitte most szét a tűzvészt is a házi között. Nyáron is rombolni tud, de télen még vadabb kedvű. Nyáron tüzet hord, télen fagyot visz az emberek és harkok közé. Télen farkascso- dákat is hajt a bekerítetlen területekre. Mi lesz, ha Józseffalva udvarai télen is bekerítetlenül állnak, mint a rongyos ember kitará melle? ... A kormos, üszkös udvarok romjait eltakarja a hó, de a hó felett csatangol majd az éhes farkascso- rda, hogy embert és barmot vadászjon. Hiszen még a házórzó kutyák is elpusztultak Józseffalván. Az se lesz, aki

a farkascso- dákat megugassa...

És jól van, most a szegény családok megmaradt házaiban meghúzódtak a leégett családok. De mi lesz velük a télen, az egy-egy kis szobába összesűrűsödött zsufolságban? Mi lesz ott tűzifa nélkül a testek párja nehéz levegőjében? Megindul a járványok ostroma, hogy elszedje Józseffalva legdrágább kincsét: a gyermekeket. Még 45 nap, vagyis még 45 percnyi életsötétedés, aztán ott lesz Józseffalva fölött a jövődök halálaratása. A régi temetővel átellenben egy megdermedt falunak az új temetője.

Még 45 perc, még 45 nap...

Építeni kell, építeni sürgősen Józseffalván. Mäskülönben ezek a végzetes 45 percek elhozzák a végétéletet. Nem lehet gondolkozni, tervezgetni, tétovázni, hanem bevégzett ténylekkel kell a tél veszedelme elé odaállani. Ebben kell összefognunk mindnyájunknak.

A józseffalvi torony felkiáltó jelként hívja az ország minden magyar testvérét a sürgős segítsé- re. Arra, hogy a józseffalvi testvéreket megmen- tésük az otthontalan tél borzalmaitól és halálgondot lehelő elölerzetétől. Hogy megszabadítsuk őket a sötétarcú gond éjjel-nappali látogatásától. A józseffalvi torony hívja a testvéreket. A déli órákban való muzsikája egy imaéneket zenél. Annak az énekek két századnál is régiebb idejű a szövege és a dallama. A szövege így szól:

„Győzhetetlen én kőszálam,
Védelmézőm, erős váram!
Oltalmamat téled várom...”

Legyen igaza ennek az imádságnak. Legyen igaza a benne zengő hitnek. Adja az Isten, hogy a józseffalvi emberek megtalálják életük oltalmát az emberek jószívében és cselekedni tudó odasietésében is. Adja az Isten. Úgy legyen...

Mindabban, amit az ujságban olvastam, egyetlen örvendetes hírt találtam és pedig azt, hogy

JULIUS 15.-én

amikor kezdődik a 20. Állami Sorsjáték, sorsjegyeket kell vásárolnom o

COLECTURA OFICIALA

SI A OFICILOR RURALE P. T. T. ELÁRUSITÓ HELYEINÉL

HELYI CIM:

Nagyvárad, B-dul Reg. Ferdinand 11.

Gyermekek között a Katolikus Nagygyűlésen

*

A XII-ik katolikus nagygyűlés vezérgondolata: „Krisztus és a gyermek” főképpen a harmadik napon elevenedett meg, amikor a gyermekcsereg elözönlötte Szereda, Somlyó és Taploca utcáit. Száz és száz, egyszerű, szöttek ruhás, kicsi fehérharisnyás székelypalánta, öntudatosan, komolyan lépkedett a zászlók alatt és nem látszott rajtuk a fáradtság legkisebb jele sem.

Ahik 54 kilométeres szekerezés után értek Csikba

Pedig ezek a gyermekek nagy távolságokat tettek meg. Ott volt pl. Kézdizsentlélek. A Perkő alól Csikszeredáig nem kevesebb, mint 54 km. a távolság és ezek a gyermekek egyetlen pillanatig nem gondolkodtak, nem irtóztak attól, hogy szekéren tegyék meg az utat.

Vonat ugyan lett volna, de az nagyon drága, ötven gyermeket vonaton utaztatni, erre már nem telt az áldozatos lelkü rendezőnek, de ellenben olcsó szekeres az még akadt, vagy négy s így szombaton délután elindult a sereg.

At a Katrosán, Nyergesen, a csíki lapályon dőcögtek a kóboros szekerek s már magasan csipeszkedett a hold, amikor a csíksomlyói szálláson kikötöttek. Csűrőkben, friss szénában háltak és frissen. Isztán fegyelmезetten vonultak fel a Szüzanya lábaihoz, hogy ezüstcsengésű hangjukkal dicsérjék az urat.

Délre aztán különös öröm is jutott a tarisznyából kibontott ebed mellé. Minden szentleleki büszkén vette tudomásul, hogy a katekizmus verseny egyik díját egy közülük való kicsi leányka nyerte. A nagy öröm azután nem is szállt el közülük. Talpon voltak egész délután, este, a körmeneten mindenki felfigyelt az öt csoportjukra és éjjel 12 órákor, amikor a szekerekkel hazafelé indultak, újból kinyiták Csikszereda főutcáján az ablakok, hogy meghallgassák a már álombaszenderültek is a dalt, melyet olyan szépen, olyan áhítatosan énekeltek ezek a gyermekek, muntha most keltek volna fel ők is a pihenésből.

Óh áldott szüzanya

Mennyei szép rózsá...

Ekkora öntudat, ekkora kitartás még a nagyoknak is dicsőségére lenne. Ezekkel a kicsi székelyekkel tényleg, valóságban ott kellett legyen Krisztus, a gyermekek királya.

A szentimreiek gyermek zászlótartói vigyáztak rám

Egy másik érdekes gyermekcsoport a Csík-szentimreieké volt. Az tünt fel nekem, hogy olyan öntudattal emelték a zászlót, mint a nagylegények. A zászlóra pedig ez volt felírva:

VÁNDOROLOK, DE A LEGJOBB CSÍKI
GYERMEKKARNÁL MEGÁLLOK.

— Hát ez miféle zászló, — kezdtem vallatni a seregvezetőket, akik a zászló mellett álltak.

— Ezt nyertük, — mondta büszkén az egyik, akit Udvari Istvánnak hívnak. Majd a zászlótartó Jakab Sándor is fellemegegett egy kicsit irántom és Szabó Árpáddal, György Gergellyel beszélni kezdték, hogy ezt a zászlót ők már kétszer vitték haza dicsőséggel.

Előbb 1936-ban, másodszor 1937-ben.

— Az első nyeres nem vót nehéz, de a második az igen... Mert sokan pájzástak reja. De megvédtük, — mondja az ötödik elemista Jakab és olyan keményen nekiveti a lábát a földnek, úgy nekifeszíti a kajját a zászlórúdnak, hogy mondom, nem lenne könnyű most elvenni tőle.

— Fintha Árpád tanító úr tanít münköt, — mondja egy leányka, aki természetszerűleg közlekenyebb és meg is mutatja a tanító urat, aki történetesen rég nem látott kedves ismerősöm.

— Gratulálok a fiaihoz tanító úr...

— Szófogadó jó gyermekek. Oszatlan iskolások, 30 tagu vegyeskarunk van és nemcsak a gyermekek, hanem a szülők is nagyon büszkék arra, hogy az ők gyermekeik közül kerül ki legjobb csíki gyermekkar.

A kar pedig már egész körülfogott minket és engem, hogy jegyezgetek, gyanusan kezdenek mustrálni.

— E ki te? Miért irkál...?

Hallom, ahogy tanakodnak s egyszer csak egy leányka megjegyzi.

— Imán én nem szeretem, aki irogat, mert abból örökké baj lesz. Erdőkihágáskor s máskor es az irogatásnak ára van, vigyázatok reja, halljátok-e.

És azután minden lépésemem éreztem a szentimreiek gyanakvó tekintetét.

Vigyáztak rám a gyermekek.

Földi István

8
CSODA

NYER a sorsjátékon 1 milliót és nem fizet adót. Ezt a mai időkben, amikor annyira nyomasztók az adók, senki sem gondolta volna, hiszen az államnak olyan nagyok a szükségletei.

Ez a csoda mégis megtörténik és akik 200 lejt fognak adni hogy résztvehessenek az Állami Sorsjáték 20 sorsjátéka

**I. OSZTÁLYÁNAK A HUZÁSÁN
JULIUS 15.-ÉN**

teljes egészében fogják nyereményeiket megkapni, mert adó ra semmit sem vonnak le.

Ne mulassza el megállapítani, milyen nagy mértékben emelkedett a középnyeremények száma az új tervezet értelmében.

Ne mulassza el az alkalmat, hogy millió-mos lehessen. **HOGY AZ UTOLSÓ NAPOK TORLÓDÁSÁTOL MEGSZABADULJON, ke-résse fel még ma kedvelt sorsjegyzárudáját és**

**VÁSÁROLJON SORSJEGYET
A JULIUS 15.-iki HUZÁSRA.**

**ÁLLAMI
SORS-
JÁTÉK**

Földmives társulatok létesítését ajánlotta a földmivvelésügyi miniszter

A miniszter bejelentette a szenátusban, hogy megszüntetik az alsófoku földmivvelésiskolákat és téli földmivvelésiskolákat szerveznek helyettük

Bucurestiből jelentik: A szenátus pénteki ülésén a búzaértékesítési törvényjavaslat vitájában Sescioreanu, a javaslat előadója szólalt fel s fejtegette a búzatermelésnek az ország gazdasági életében való fontosságát. Ezután Corneanu földmivvelésügyi miniszter méltatta az elhangzott felszólalásokat, válaszolt az ellevetésekre és a javaslatokra s kijelentette, hogy a kormánynak most azonnali megoldással kellett jönnie. A világpiac most túl van terhelve búzával, a világpiaci árak estek és így az értékesítés meglehetősen nehézségekbe ütközik, a múlt évvel szemben. A folyó évben nagyobb volt a búzával bevetett terület s ezenkívül még a múlt évről is maradt fölösleg. Javasolja, hogy a búza ára továbbra is negyvenkétezer lei legyen vagononként. A kormány mindent megtesz, hogy a haszon a földmives lakosság kezébe jusson. Intenzív könyvelésre van szükség, ahogyan azt Öfelsége a király is ajánlotta.

Adatokkal bizonyította, hogy a gazdák mezőgazdasági felszerelése fogyatékos és ezen a helyzeten gyorsan javítani kell. Szükséges olyan földmives társulások létesítése, amelyek azután együttesen végeznék a szántást, vetést, aratást és cséplést. Ez a megoldás megfelel mezőgazdánk természetének is. Racionálisabbá kell tenni a földmivvelést. Az alsóbbfoku mezőgazdasági iskolák nem teljesítik elég jól hivatásukat és ezért megszüntetik őket. Igazi földmivvelők helyett csak tisztviselői állásokra pályázókat termeltek. Ezzel szemben téli földmives iskolákat és mezőgazdasági kirándulásokat szerveznek, mivel ezek gyakorlatibb eredményeket ígérnek. Az állami kezdeményezésnek nem szabad szétrombolnia a magánkezdeményezést.

A miniszter beszéde után Argetioanu elnök bezárta az általános vitát. A javaslatot most a bizottságok tárgyalják le szakaszonként.

KÖZGAZDASÁG

Kik nem kötelesek raktárkönyvet vezetni?

A bélyeg-igazgatóság módosító rendelkezése

Bucurestiből jelentik: A legutóbb kiadott rendelkezések között talán a legsúlyosabb és a gyakorlati életben legkevésbé keresztülvihető volt az a szabály, amely szerint kivétel nélkül minden kereskedő és iparos raktárkönyvet lett volna köteles vezetni minden olyan árunak az üzletbe való behozataláról vagy kiviteléről, melyeket közvetlenül a gyáráktól vásárol. Mint ismeretes, ebben az ügyben az összes érdekeltségek felterjesztést intéztek a pénzügyminiszterhez, melyben rámutattak arra, hogy a gyakorlatban ennek a rendelkezésnek a betartása csaknem lehetetlen. Ezért is nagy megkönnyebbüléssel veszi tudomásul a kereskedő- és iparostársadalom, hogy a Directiunea Timbrului részéről

felvilágosító rendelet jelent meg, amely az eredeti szabályon lényegesen enyhít.

A rendelet, amely 1939 június 23-án kelt és száma 128.166 általánosságban felmenti a kereskedőket és iparosokat a raktárkönyv vezetésének kötelezettsége alól.

A pénzügyminiszteri rendelet egyébként éppen kellő időben érkezett. Egyes pénzügyigazgatóságok éppen a rendelet megjelenése napján adtak ki utasításokat az ellenőrzés megkezdésére, ami a kereskedők és iparosok túlnyomó többségére nézve bizonyára igen súlyos következményekkel járt volna. Természetesebb, hogy az új rendelet megjelenése után a kereskedők és iparosok jelentékeny többségétől nem követelhetik meg a raktárkönyvnek vezetését.

A raktárkönyv felfektetését a forgalmi adótörvény legújabb módosítása alapján rendelte el még április havában a pénzügyminiszter. A törvény 4. cikkülusa ugyanis a következőket rendel el:

A vevő (vizonteladás céljából vásárló) kereskedők és iparosok kötelesek pontosan és hiánytalanul elkönyvelni mindazokat a számlákat, amelyeket olyan gyáráktól történő vásárlásokról állítottak ki és vettek át, amelyek forgalmiadó fizetésére kötelesek és tartoznak ezeket a számlákat kibocsátásuktól számított öt éven át megőrizni.

Kötelesek továbbá eladásait is elkönyvelni. A bevásárlásokról szóló számlákat haladéktalanul be kell vezetni a raktárkönyvbe, ahova az ügyleteket kronologikus sorrendben és naponként kell elkönyvelni, hasonlóképpen az aruknak az üzletből vagy raktárakból való kivitelét is.

A raktárkönyvet készen kell tartani az ellenőrzésre, azt a vásárlási számlákkal és minden más előírt könyvekkel együtt a törvény 22. cikkülusában meghatározott ezanckiók mellett a kincstári közegek felhívására fel kell mutatni.

A legutóbb kiadott pénzügyminiszteri rendelet szerint felmentést kapnak a raktárkönyv felfektetésének kötelezettsége alól, tehát nem kötelesek raktárkönyvet vezetni a következők:

1. Azok a kiskereskedők és kisiparosok, akik a bélyegtörvény értelmében átalánytaxát fizetnek és így egyáltalában nem kötelesek könyveket vezetni. Mindjárt itt rámutatunk a rendelet tévedésére. A legújabb bélyegtörvény szerint az átalánytaxák rendszere megszünt. Azok a kiskereskedők és kisiparosok, akiknek évi adóköteles jövedelme nem haladja meg az évi 50.000 lejt, nem kötelesek átalánytaxát fizetni és minden feltétel nélkül mentesek a könyvvezetési kötelezettség alól. Egészen bizonyos, hogy ezt a tévedést a legrövidebben korrigálni fogják és úgy értelmezik, hogy egyáltalában

nem kötelesek raktárkönyvet vezetni azok a kiskereskedők és kisiparosok, akik a bélyegtörvény szerint másféle könyveket sem kötelesek vezetni.

Ez a mentesség a kiskereskedők túlnyomó részét érinti, éppen azokat, akiknek a legnagyobb gondot okozott mostanáig a raktárkönyv problémája.

2. Nem kötelesek raktárkönyvet vezetni azok a kereskedők sem, akik kizárólag

importált áruk vételével és eladásával foglalkoznak,

mert ilyen áruknál a forgalmi adót már a vámolásoknál fizetik le.

3. Mentese a raktárkönyv vezetése alól azok a kereskedők és iparosok is, akik csupán olyan áruk eladásával foglalkoznak, amelyeknek forgalmi adóját

már a nyersanyagoknál egyenlítették ki.

Szakmák szerint a következő üzletekről van szó: Pamutból, eelyemből, gyapjuból készült kötött és szövött áru üzletek, szeszből készült gyártmányok eladásával foglalkozó kereskedések, amelyek áruk forgalmi adóját már a nyers-

anyagra vetették ki. Ilyen áruk az ernyő, halva (mandulás mézes készítmény), ezüst evőeszközök, gyöngyházgombok, ecet, szódavíz, kenyér, manillazsinog, galvanikus elemek és batériák.

A miniszteri rendelet egyébként előírja, hogy egyelőre általában csak bizonyos

speciális cikkek eladásával foglalkozó vállalatok kötelesek azonnal felfektetni a raktárkönyvet;

az ilyen vállalatok közé tartoznak a fűrészelt áru kereskedések, kalap, cipőüzletek stb., tehát azok a cégek, amelyek csak egyfajta áruk eladásával foglalkoznak, ha az árukat direkt termelőktől vásárolják.

De még az ilyen üzletek is, ha saját ellenőrzésük céljából már raktárkönyvvel rendelkeznek, a miniszteri rendelet értelmében jogot nyertek arra, hogy

ezeket a már meglévő intern raktárkönyveket hitelesítsék azzal, hogy bemutadják a pénzügyigazgatóságoknál láttamozás végett.

Az ilyen raktárkönyveket naponként kell vezetni és az ellenőrző közegek rendelkezésére bocsátani.

A kereskedelmi vállalatok minden más kategóriájára nézve, amelyek a legkülönbözőbb áruk eladásával foglalkoznak, mint amilyenek például a fűszerüzletek (kolonialék), általános raktárak stb. a miniszter beleegyezett abba, hogy

Bejegyzési illetmények fizetésére vonatkozólag új rendelkezést adott ki a pénzügyminiszterium. Kolozsvár. Saját tud. A bélyegtörvény IV. art 30 paragrafusára bizonyos illetéket ír elő a cégbejegyzésekkel összefüggően, amely illetékek a részvénytársaságoknál arányos az alapítók nagyságával. Ezeket a taxákat nemcsak a bejegyzések alkalmával, hanem minden változás bejegyzésénél is követelték az egyes kamarák illetőleg törvényszékek. A bejegyzéseket a fiókokkal rendelkező részvénytársaságoknál a fiókok helyén illetékes hivataloknál is át kellett vezetni. Egyes kamarák a fiókok változásainak bejegyzésénél újólag kérték a taxák befizetését. A pénzügyminiszterium mellett működő központi bélyegbizottság 61987. számú 1939. május 15-én kibocsátott rendeletével megállapította, hogy a taxákat csak a központi bejegyzésén kell lefizetni. A fiókoknál illetékes kamaráknál, a vállalat központjánál illetékes kamarai díj lefizetéséről szóló nyugták felmutatásával eszközölhetők a változások bejegyzése.

Két hét Velencében

Irta: Undi Imre

Sóhaj Ede kitűnő barátom, a szíromlelkű lírikus, nemcsak mélyesges vonalzatot érzett az élet szépségei iránt, hanem túl fohászosan elhaló rímein, pasztelles témáin, zengő enunciacióin, fölöttébb értelte a módját, hogy miként jusson hozzá mindahhoz, ami megtermi a nagystílű élményeket.

Reggel borzongva gondoltam Edére, aki történetesen valami varázsos tájékon rohant gyorsvonatával Velence felé. Velencébe ment két hetet tölteni, júliusban...

A dolognak egy kis előzménye is volt, megkapó, kedves, szívenütő előzménye. Sóhaj Ede semmiben sem kedvelte a prózát, így váltotta hát valóra azt az ötletét, hogy angolos távozás vagy szürke búcsú helyett meginvítalta barátait és ellenségeit, szóval szokott kedves környezetét egy kis kvaterkázásra, ahol előkészíteni készült.

— Tudok ott egy aranyos kis kocsmát, „A kancsi heringhez” oda gyertek...

És tegnap este, amikor megjelentünk a kis kocsmában, a zöldelő fák alatt összetett hármias asztalnál, Sóhaj Ede gyönyörűségesen elemében volt.

— A szívemet adom nektek, fiúk, nagy boldogságomban... — mondta kicsorduló örömmel, — tudjátok, mi az, újra Velencébe menni?

* A vakbélgyulladás veszélye elleni védekezés hatásos módszere: hetenként egyszer „Ferenc József” keserűviz. Kérdezze meg orvosát.

Ezek sem fektessenek fel a forgalmi adó ellenőrzése céljából raktárkönyveket.

Ezekre nézve azonban a rendelet azt a követelést állítja fel, illetve a raktárkönyv mellőzését attól a feltételtől teszi függővé, hogy az ilyen vállalatok naplókönyvet és mesterkönyvet (regisztrul jurnal si majestru) pontosan és naponként vezessék, úgy ahogy azt a bélyegtörvény 75. cikkülusa előírja, bocsássák a kincstári közegek rendelkezésére ezeket a könyveket a bevásárlási és eladási számlákkal együtt. A másik feltétel pedig az, hogy ne tartanak raktárakban olyan termelők által szállított árukat, amelyek után a forgalmi adót a termelők nem fizették meg.

Általában véve tehát a raktárkönyv vezetésének kötelezettsége alól a kereskedők és iparosok túlnyomó részét felmentették.

Megérkezett a nagyváradi pénzügyigazgatóságokhoz is a módosító rendelet

Nagyvárad. Saját tud. A fenti módosító rendelkezés a nagyváradi pénzügyigazgatóságra is megérkezett. Szakkörökből nyert értesülésünk szerint az új rendelkezés értelmében

valamennyi fűszeres mentes a raktárkönyv vezetésétől. Hasonlóképpen mentesek általában azok az üzletek, amelyeknek a forgalma nem haladja meg az 50 ezer lejt és nem kötelesek raktárkönyvet vezetni azok a kis- és nagy konfekciós áruházak, amelyek többféle árut tartanak.

Nagyváradon egyelőre nem kezdik még meg az ellenőrzést. Azt az értekezletet, amelyet ebben az ügyben péntekre hívtak össze, — elhalasztották.

Feloszlatták a kolozsvári postaalkalmazottak pénzintézetét. Kolozsvár. Saját tud. A közlekedésügyi miniszterium rendeletileg feloszlatta a „Creditul” Inet. de credit si economie S. A. clujii pénzintézetet, amely a posta tisztviselőik hitel-egyesületéből alakult. A felosztó rendelet indokolása szerint a Creditul nem felel meg a PTT személyzet szervezésére vonatkozó törvénynek. A miniszter egyidejűleg kinevezte a r. t. feiszármolót.

Piaci árak Nagyváradon. Zöldség csomója 2-3 lejt, krumpli (új) kg. 2-3 lejt, káposzta fejenként 1-3, zöldpaszuly kg. 2-3, ugorka 4-5 db 1, paradicsom kg. 18, zöldpaprika db 2-3 lejt, erős paprika párja 2-3, zsenge tengeri csövesként 1-2, tök darabja 7-8, kajszinbarack kg. 12-14, francia barack kg. 18-25, málna kg. 10-14, ribizli kg. 7-8, spanyolmeleg kg. 12-14, korai szilva kg. 10, körte kg. 7-10, ringló kg. 14, nyári alma kg. 5-6, tojás párja 3.50-4, tej literje 5, tejfel literje 35-40 lejt, tehénturó kg. 20, juhturó 35-40, sajt 40-48, vaj 80, teavaj 100 lejt.

Sokan nem tudtuk; de ő se. Soha nem járt Velencében, de már megszoktuk, hogy kedveli az efféle beállításokat és különben is, ha felkündezett, nem lehetett bírni vele, nefeleskék szemét kissé a magasba futtatta és hosszúkas, fehér két kezével — egyik halhatatlan versének címe: Az én szép nárciszkezeim... — rajongva nyukdált a levegőben.

Ede csillogott, mint egy ékkő és hazudott, mint egy lócsiszár.

— Ah, a grande kanale... — lehelte — és a galambok a Márkus-téren... Persze, ezeknek olyan prospektusszaguk van így, közhelyek, amiket nem mormolni, de látni kell. És én holnap ott leszek. Meg fogok csókolni egy köcsipkés házat, felintek az első felhőnek, ha ugyan lesz olyan a kékselyem-égen, narancsvirágot tűzők a gomblyukamba, amint kóborlok az utcán, olasz mesterek képeiről fogja inni szemem a tündökletes színeket, a lány formákat, a régi arcok bágyadt pillantását és alkonyatkor, attól tartok, gondolába ülök és hanyatfekve dudolok majd valami dalt, vagy költök egy verset...

Többen összenéztünk és határozott elismerést sugárzottunk a kitűnő lírikus iránt. Sóhaj Ede a közelségben is nagy volt, sőt ilyenkor nőtt meg, mint egy napfény által vert lila árnyék.

És ő ezt tudta. Boldog volt, ha sikerét látta efféle nagy jelenéseinek, de sohase ment túl a belső fűlöttség látszatán. Utálta a tirádat, jól tudta, hogy van a szakoknak egy olyan aranyhídja, ami Röhögésországba vezet.

IDŐK SODRÁBAN

A tiencsini vita

Irta: Rády Elemér

Egy percig sem volt vitás, hogy mindaz, ami Tiencsinben történik, nem helyi jelentőségű dolog. Nem a tiencsini angol negyed elbarikádolásáról, nem a négy kínai kiadásáról van szó, hanem sokkal többről. Az angol diplomácia az első időben mindent megtett, hogy a tiencsini affért elszíntelenítse és helyi kalanddá szűrkítse, de a japánok már az ostromzár második napján nyíltan kimondták, hogy Tiencsinnel elkezdődött a nagy leszámolás Anglia Csang-Kai-Sekk-barát politikájával. Nehéz lenne azt mondani, hogy a legújabb angol-japán ellentét Tiencsinnel kezdődött el, hiszen aki figyeli a két esztendő óta folyó kínai-japán háborút, az tisztában van azzal, hogy a Távolkeleten a szuronyok, tankok, bombavetőgépek és gépfegyverek frontjai mögött egy másik harc is folyt s itt a hatalmasnak mondott Brit Világbirodalom küzdött a sárga imperializmust képviselő Japánnal.

A Tiencsinben nyíltan kirobbant angol-japán ellentét mélyebb okait kutatva, el kell jutnunk a japán imperializmus lényegéhez. Japán a Távolkelet proletárja abban az értelemben, ahogy Európában is proletár és kapitalista-nemzetekről beszélhetünk. Egyik régebbi cikkünkben az európai népeknek a nyersanyagokért folytatott harcáról írva mondtuk, hogy Európában vannak rohamosan szaporodó népek, amelyek a világ nyersanyagkészletének egészen kishányadához jutnak csak hozzá s ugyanakkor vannak kihaló nemzetek, amelyek a szerencsés múlt öröksége révén hatalmas nyersanyag-tartalékok birtokában vannak. Ez a megállapítás — mutatis mutandis — a Keleten is érvényes. Japán a legszaporább színes fajta, amely emberfölségét a kis szigetországban nem tudja elhelyezni s amelyre szinte hajszálmányi pontossággal áll Mussolininak Olaszországgal kapcsolatban tett kijelentése: felrobban, ha nem jut levegőhöz. Japánnak — diva-

tos szóval élve — biztosítania kell a maga számára az élethez s a japán imperialista politika célkitűzései nem is irányulnak másra.

Minden imperializmusnak meg kell találnia a maga erkölcsi igazolását, azt a tömegeket mozgató és fanatizáló eszmét, amellyel bele mehet a vért és aranyat kívánó vállalkozásba. Japán számára az az erkölcsi elv, amelyre kifelé és befelé egyaránt hivatkozik, nem más, mint a sárga faj távolkeleti hegemoniája. Távolkeletet a sárga-fajé, — mondják és meg kell

Az idén lesz két éve, hogy a japán-kínai nem-műszent háború megkezdődött. Ez a térkép a meghódított területet s a japánok mai állását mutatja Kínában.

Valahányszor látta az elismerés lángját a szemekben, mindig leszállt. Mikor már a szféráig jutott egy-egy sor zengő szóképpel, hirtelen ilyesmit mondott: a fene egye meg, délbem nem lecseppentetem zsírral a kabátomat? Ezaltációja olyan okos volt, mint a szíréna bűgása. Vívjog, vívjog, de aztán alábbhagy, hogy újra magasabbra vihesse a hangot. Azonfölül élesen itélt, mint a sas szeme. Itt is látta, hogy a perudzsi művészettel nem mindannyiunkat fogja, és a gondola-ügyből is elég. Más hang kell, de ebben is nagy hozzáértés.

At is váltott:

— De csípje a ragya a lírát, urak. Olyan bort iszom majd, hogy na. Ahol már voltam egyszer, vörösbort, de milyen vörösbort, refozskót...

Pajkosan hunyorított. Kispolgár lett, kamász és Bacchus egyszemélyben.

Sokáig álltunk a langyos estében a lombok alatt.

Éjfélre járt, mire Sóhaj Ede olyan lett, mint egy szomorúfűz. Lágyan és halkán ömlött el lényén, hogy válnia kell tőlünk és ez számra olyan, mintha a golya kiesni látja lézskéből a fiókáját.

Vigasztalhatatlan volt, bár kicsit csillantott az örömkökből a szeme, hogy isne, reggel már röpül a gyorsvonat, édes tájak, verőfény, bő reggeli az étkezőkocsiban...

Szétvált hát a társaság és ha nagyobb jelentőséget tulajdonítanak az összejövetelnek, úgy mondaná a történelem, hogy végetért a

nagyjelentőségű találkozó.

Annyi bizonyos, a megejtő végbúcsú mélységes benyomást keltett mindannyiunkban. Ma reggel is erre gondoltam, útrakelt lírai barátomra, estéi szavainak művészi ötvözetű vere-tére, sugaras mozdulataira, búcsújára és ébredésére, úttmaradottságunkra és az ő jeles, harsonzó jókedvűre, amint két boldog hét tudatának édes temetésével ring a vonat puha ülésén.

És ekkor, igen, öt perccel féltiz előtt, egy a búcsúzkodáson is jelenvolt ismerősöm lelken-dezve rontott be hozzám.

Dult arccal kérdezte:

— Hallgattad a rádiót?

— Nem. Miért?

— Miért... — nézett félre a hírhez, — a velencei gyorsot valami baleset érte. Szegény Ede...

— Nonono...

— Akárhogy is van, ez nem maradhat annyiban. Amíg bővebb értesítés nem jön, nézzünk fel a nagynénjéhez, mégis, mit lehet tudni?

A történet hűségének teszünk eleget, amikor közöljük, hogy a velencei gyorsnak csak egyik kocsija siklott ki, egy állomás előtt, így semmi komolyabb baj nem történt.

Végképpen Sóhaj Edével, kitűnő barátommal és a jeles lírai költővel sem, akiről nagynénje egy kis kőszá vallomást ejtett el.

Valami kis ügye két hétre a fogházba szelította Edét, mindamelllett, úgy beszélte, hogy a velencei gyors nagyon szép júliusban...

szünniök azoknak a kiváltságoknak, amelyeket az évtizedekkel, sőt évszázadokkal előbb gyarmatosító fehérnépek szereztek maguknak a sárga fajta életterében. A harmadik esztendeje folyó távolkeleti harc, Kína fokozatos megszállása is erre az erkölcsi tételre hivatkozik. Csang-Kai-Sek már régen megsemmisült volna, a kínai nemzeti ellenállás már régen megtört volna, ha bizonyos európai hatalmak nem támogatják. A japán tétel — ha nem is százszázalékosan — de áll. Kína meghódítása, ha nincs is európai segítség Csang-Kai-Sek számára, nem lenne könnyű feladat, hiszen beláthatatlan nagyságu területekről van szó. Az angol gazdaságpolitika és a Szovjet katonai támogatása azonban sokszor leküzdhetetlen látszó akadályokat állított a japán csapatok útjába. Csang-Kai-Sek egész pénzügyi politikájára az angol gazdasági élet támogatására épült föl és a kínai marsall zseniális pénzügyminisztere, Kung dr nagy pénzügyi manővereit csak angol segítséggel tudta végrehajtani. A tiencsini afférban ezért játszik olyan nagy szerepet a kínai yuan angol bankokban őrzött ezüstoffedezetének a megszerzése.

Japán a sárga élettérért folytatott harcában tehát ugyanazokkal az európai gyarmatbirodalmakkal találja magát szemben, melyekkel a berlin-római tengely hatalmai vívják harcukat. Japán erkölcsi tételé — a Távolkelet a sárgafajé, a japán lélekben rejlő tulajdonságokra épül föl. Egy több évtizedes vita végére akarnak pontot tenni, amikor a sárga faj távolkeleti uralmát akarják biztosítani. Az a japán tábornok, aki az európai újságíróknak fölényesen mondtotta, hogy az angol állampolgárokat a levekzetéssel és megmozgatással nem érte különös sérelem, mert azt legfeljebb a távoli európai országokban mondják méltatlanságnak, tulajdonképpen annak a japán elvnek adott kifejezést, hogy Keleten a japán társadalmi felfogások a döntők s ha az európai emberek ezt sérelmesnek érzik magukra nézve — ezt már nem mondtotta, de szavaiból kiérezhető volt — sürgősen utazzanak el a Távolkeletre.

A japán imperializmus számára sikerült megtalálni azt az erkölcsi igazolást, amellyel szemben mi, európaiak nehezen tudnánk ellenérveket felhozni. Az angol diplomácia történelmi jogokra hivatkozik, de igazának védelmezésekor lehetetlen nem gondolnia arra, hogy a történelmi jogok értékének devalvációjához számtalan gesztójával maga is hozzájárult. S ha most Japán olyan mély csorbát üt a világbirodalom tekintélyén, mint még soha, az nagyrészt annak a gyarmatosító taktikának a következménye, amely nem számolt azzal, hogy a világ örökké mozgó, dinamikus változásai közben számolni kell a tényekkel és nem lehet helyzeteket stabilizálni.

A tiencsini vitában megütközött a sárga fajta életakarása az európai gyarmatosító hatalmak jogaival. Japán nem mond le Kína meghódításáról és a Távolkeletnek a sárga faj számára való biztosításról. Lehet, hogy a tiencsini affért formálisan sikerül úgy-ahogy elintézni, de a kocka el van vetve és a Csang-Kai-Sek elleni harc most már nyíltabban is Japán küzdelme az angol-kínai front ellen folyik. Az a harc, amely a japán yen és a kínai yuan között folyt, a tiencsini affér után még jobban kiéleződött. Japán nyíltan kijelentette, hogy felveszi a küzdelmet az ellen az angol politika ellen, amely Csang-Kai-Sek yuanját a japán yen rovására akarta megerősíteni és így akarta a kínai marsall ellenállását gazdaságilag alátámasztani. Kung dr, Csang-Kai-Sek pénzügyminisztere néhány zseniális pénzügyi fogással el is érte, hogy a yuan a yen rovására megerősödött, de a japán politika most elhatározta, hogy fontos kikötők elzárásával a yuan ezüstoffedezetének elfoglalásával döntő csapást mér Kung dr pénzügyi machinációjára. A yuan és a yen harca a tiencsini affér alkalmával így szélesedett ki a sárga fajta és a gyarmatosító fehér hatalmak küzdelmére és az angol világbirodalom gyarmathatalmán ejtett csorba Tiencsin után lényegében a távolkeleti fehér befolyás fokozatos visszaszorítását jelenti.

Rómától a Kakaskapuig

A kétezeréves hadiút mentén

Hajdanában dübörgő menetelével vonultak el a légiók a nagy hadiúton, amely Itália legdélibb csücskétől Rómán, Eszéken, Mohácson és Budán át futott Bécs, Regensburg és a Rajna vidéke felé. A nagy hadiútból már csak itt-ott őriznek egy, két töredéket. Legtöbb helyen csak az emléket. Lassan még a csodálat és a tisztelet is kivész az emberek szívéből a régi nagy teljesítményeivel szemben. Hogyisne veszne ki. Hiszen a légiók hosszú hónapokig meneteltek a nagy hadiúton, amíg Dél-Itáliából felértek Európa szívébe. Ma felülünk reggel Rómában a direktissimóra, amely Triesztől kezdve trieszti gyors néven száguld át két országot és másnap reggel már a régi hadiút egy fontos gőcpontjánál, Budán köt ki, a Kakaskapu szomszédságában.

A Kakaskapu egyébként jönevű budai polgári vendéglő. Már régebben is sokat hallottam a budai kiskocsmák és vendéglők történelemes romantikájáról, ilyen irányban kezdtem tehát puhatolózni a megérkezés után. Természetesen szakértőknél. A trieszti gyors gőzöse is szusszan egyet a nagy út után. Mi sem természetesebb tehát annál, hogy rövid táborozásra kössék ki valamelyik hamisítatlan budai vendéglőben — ha már a római hadiút nyomán hozott a gőzös ideig — itt is a régi hadiút mentén.

Romantika a budai Kakaskapuban

A szakértők „Bem apóit” ajánlották. Hogy így, meg úgy, ez a villamos, az az autóbusz, ilyen híd meg olyan utca és a végen pontosan Bem apónál fogok kikötni. Amint a dolgok menete is kívánja ilyen esetekben, természetesen nem találtam meg Bem apót. De rátaláltam a Kakaskapura. Kipingálták reá a nevét rövidlátók számára is.

No a névben nem lenne hiba — gondoltam — most már előre. Program: ebéd és romantika. Lehetőleg külön és készen találva, mert huszonnégyórás vonatkozás igen mély pontra szállítja le a lelki fotográfia lemezeinek az érzékenységét.

Az ebéd kitünő volt. A sok olasz különlegesség után valósággal üdítőleg hatott a székelygulyás és néhány perc alatt teljesen elfeledtette a finocchit meg a carcioffit. A romantika sem várt sokáig magára. Alig hogy felnéztem a velem szembelevő falra, azonnal történelmi neveket és felírásokat vettem észre.

Azt mondja az egyik felírás, hogy az alatta levő asztal Jedlik Ányos-asztal. Ennél az asztalnál fogyasztotta el mindig pohár sörét az európai híres magyar szerzetes, aki előbb találta fel a dinamót, mint a ma általánosan ismert Gramme. Egy másik felírás Pálffy János nádorról emlékezik meg. Neki is kedvenc helye volt a Kakaskapu vendéglő. A két nevezetes férfiút rigmusokban örökítették meg az utókor számára:

„Tudós Jedlik Ányos s Pálffy János Nádor. Magyar virtusokkal jeleskedő s bátor. A vezérferfiú hazát véd a karddal, A tudós dinamót alkot gondolatlalt.”

Odébb már közös asztalt jelez a humoros felírás:

„Vitáz a prókátor, felebbez és replikál, Egész nap ügyet véd, nyugtot csak itt talál. Mert, ha ez asztalnál felhőrpinti serét, Feledti a gondját, s nyertnek látja perét.”

Valóban ide járnak a környékbeli prókátorok. Déli idő van. A sörös korsók is sűrűn forognak a nevezetes asztalon.

Ha már a prókátorok is ide járnak, a bírák sem maradhatnak el. Ott is van az asztaluk, fényes előkelő helyen. A felírás azonban nem igen egyezik a bírói méltóság komolyságával:

„A szemek bekötte, mérlege igazság, Csukott szemmel látja, hol van a hamisság. Igaz mérlegen mér igaz és ravasz pert, Csukott szemmel látja, hol mérik a jó sert.”. Alatta olvasható: Törvénybírák uraimék!

Van itt azután asztaluk a serfőzőknek, henteseknek, kéményseprőknek, azután a tűzoltóknak és téglavetőknak, sőt újabban a villanyszerelőknak is. A hajósok asztala megkülönböztetett helyen van. A

Bognár Cecília:

PSZICHOLOGIA

A modern lélektan minden kérdésére biztos és határozott választ ad ebben a könyvben a tudós szerző

Ara 222 lei és portó.

felírás sorbaveszi a „tisztetek uraimékat”, amint itt következik:

„Serfőzők, hentesek s kéményseprők céhe, A bátor tűzoltók, téglavetők népe, Pátrónusul valljuk hős, szent Flóriánust, Tiszteld hát hű népe ezt a jó pátrónust.”

A Kakaskapu históriája

A legjelentősebb felírás nemcsak a vendéglő, hanem az egész környék históriájával foglalkozik. Ez magyarázza meg a Kakaskapu elnevezést is. Századok mozgalmas élete kel itt életre és a ven-

HAJNALI TÁJ

A hajnali ég elborult, a hűvös szél didérget, illat-nyilacsokák röpködik körül a nyári kertek. Hallgat a sűrű zöld lugas, a sok-sok szilvafa nesz és sóhajlás nélkül áll: annyi bazilika

A virágtartó lécek mint halk testőrök kísérik, a tájat alig legyezi suhanása a szélnek A földön kopog a fáraót lehulló szilvaszem, a fecske megkezdi dalát a szűrke ereszen

Az erdőkből kakuk felel, a rigó is megszólal, a koncert áll, ezer madár nótázgat nagy hűhóval Az udvarokból fölkiált egy-egy merész kakas, nyakát kinyújtva nézi hogy az ég milyen magas

A tamariska kékszíni fürtjét hintázza lassan, fölötte az aranyeső leng és lobog magasan: sárgás ruhás urnó. A szől ringatja lágy kezén. Az égből reá zuhanoz friss záporoként a fény

HOLLÓ ERNŐ

déglő előtti Pálffy-tér és szobor körül szinte látni vélem a törökök színes csoportjait, amint a Horosz Kapuszin át a Duna felé poroszkálnak apró lovakon itatni.

Álljon itt a felírás a maga egészében:

„Itt a mai főtca tengelyében állott a középkortól kezdve a 18. század végéig a budai Vízvárosnak az „Országút fertályá” felé eső toronykapuja, a Kakaskapu. Nevét toronysíksajka rézkakasáról nyerte. A török 1541—1656 között ugyan csak Kakaskapunak, Horosz Kapuszinak nevezte. Az alsó városfal a Dunától húzódott a mai Széll Kálmán-térig, hol is a régi Szent János ispotály falában máig is látható egyetlen fennmaradt ép darabja. Itt a falon belül állott a Török-fürdő. A mai Király-fürdő mellett volt a Viziváros mecsetje. Szu Dzsámesz, melynek köveiből 1730-ban Christen József budai céhbeli sütőmester építette a mai Szent Miklós, előbb Szent Flóriánus kápolnát. E ház helyén egykor kolostor, majd a katonai élelmitáros ház állott, mely a tér egykori Élelmitárosház-tér nevét adta 1836-ig. Utána 1879-ig Király-tér volt a neve. A tér 1879-ben gróf Pálffy János nádor, hadvezér (1664—1751) nevével neveztetett el. A főtca a 2000 éves római hadiút, mely Rómából Eszéken, Mohácson át itt fut Bécs, Regensburg és a Rajna felé Óbudán át. Az 1900-as lebontott régi házban volt Kubanek Vence! neves sörmérő vendégfogadója.”

Eddig tart a felírás krónikája. A pincér azonban tovább folytatja. Odajön hozzám és egészen odahajolva suttogja a fülembe, hogy van ennek a háznak, ennek a vendéglőnek még egy másik nevezetessége is. Itt kezdődött a Szalassy-féle nyilas mozgalom és innen is vitték el a detektívek, amikor letartóztatták.

Nem állhatom meg, hogy ne figyelmeztessen. A Kakaskapu régen is idegenek, törökök kapuja volt. — Vigyázzanak — mondom — ne hogy most is idegen veszedelem férközzék be a Kakaskapun a magyarság közé. —

Polyák István

Ujból engedélyezték a temesvári Magyar Ház működését

Temesvár. Saját tud. Emlékeztet, hogy a politikai pártok feloszlásával a kormány az elmúlt év tavaszán bezáratta a különféle politikai párthelyiségeket, illetve megszüntette azoknak működését. Ebbe az intézkedésbe beleérték a temesvári Magyar Ház is. A Magyar Ház újbóli megnyitására a temesvári magyarság vezetői több ízben közbenjárta a különböző fórumoknál. Szombaton délelőtt aztán kedvező fordulat történt az ügyben. Kakuk János dr., a temesvári Magyar Népközösség elnöke, a Magyar Ház Részvénytársaságának vezetője átiratot kapott a temesi királyi helytartóságtól. Az átiratban, amely 26332. szám alatt július 5-én kelt, Marta Alexandru királyi helytartó értesíti a magyar népközösség elnökét, hogy a magyar ház épületének helyiségeit, amelyeket az elmúlt év tavaszán a kormány intézkedésére bezártak, újból meg lehet nyitni. A Magyar Ház helyiségeit azonban egyelőre, mint kulturális és gazdasági tevékenység ki-fejtésére nem lehet használni.

A VILÁGMISSZIO HÍREI

A Fidszi szigetek egyikén pappá szentelték egy kannibál unokáját. A Fides jelent: Az elmúlt áprilisban, fehérvasárnap szentelték pappá Tito Daurewát, akinek a nagyszülei még megrögzött kannibálok voltak. A fiatal pap a cawaci szemináriumban végezte tanulmányait. Ez a szeminárium már 1922 óta áll fenn és a zseni gyermekkortól kezdve neveli a bennszülött népjövendő papjait. 1932-ben kezdte meg a teológiai éveit a most felszentelt Tito Daurewa. 1938-ban tanulmányai befejezése után a marista szerzetesek társaságába lép és nemeokára jelentkezik az egyházi rendek felvételére. A fiatal pap első missziójára mindenünne összesereglettek bennszülöttek. Teljes számban vettek részt a primicián a nép előkelői is, valamint a cawaci kis- és nagy szeminárium jelenlegi növendékei.

Bennszülött művészeti kiállítás Pekingben. A Fides jelent: Azon az egyházművészeti kiállításon, amelyet az elmúlt hónapban rendeztek Pekingben, több mint 300 festmény és szobrászati munka szerepelt. A kiállítást az a festő és szobrász iskola rendezte, amelynek Li Ming Yuan és Lu hung Nien a vezetői. Különösen kellemes meglepetés volt a kiállításon a fiatal szobrászok szereplése. A pekingi katolikus egyetem az elmúlt márciusban rendezte meg egyházművészeti kiállítását. Ezen a kiállításon már egyetemes művészi körökben is nagyon jól ismert neveket szerepeltek, ugymint Tseng Lukács és Wang tanár. Nagy feltűnést keltett Wang tanárnak a hitoktatás céljaira készült bibliai képei.

Anyák napja egy mandzsuriai misszióban. A tsitsikari-i misszionáriusok nagy fényvel és még nagyobb sikerrel ünnepelték meg az elmúlt hónapban az anyák napját. Az ünnepségen igen sok keresztény anyja is részt vett és feltűnő figyelemmel kísérte az ünnepség menetét. A gyermekek kedves színdarabokkal kedveskedtek az édesanyáknak, majd az apostoli prefektus beszélt az anyák nagy társadalmi hivatásáról és felelősségéről.

A tien-tsin-i főiskola tizenöt új konvertitája. A tien-tsin-i „Hautes Etudes”, amely jezsuiták vezetése alatt működik, már eddig is sok konvertitát adott az Egyháznak. Újabban ismét tizenöt egyetemi hallgató jelentkezett a keresztesség felvételére és így a megtértek eddigi száma hatvanegyre emelkedett. Ezeknek a megtérteseknek azért van nagy jelentőségük, mert az egyetem hallgatói a tartomány legelőkelőbb családjából és a szellemi arisztokrácia köréből kerülnek ki.

Nagy zarándoklatok Kina Lourdes-jában. Shangajból jelneti a Fides: Shangajtól körülbelül 20 kilométernyire van a zseji Miasszonyunk búcsujáróhelye, amelyet Kina Lourdes-jának neveznek mindenütt. A misszionáriusok már 1863-ban megvásárolták azt a hegyet, ahol ma a Mária-templom emelkedik és szanatoriumot építettek reá. Az 1869-iki keresztényüldözések alkalmával fogadalmat tettek egy Mária-templom építésére. Az első templomot 1873-ban építették fel. A mai templom 1935-ben készült el. Különösen májusban érkezik sok zarándok a fogadalmi templomba. A május elseji szentáldozások száma 1500 volt.

Shakespeare — Francis Bacon volt?

Írta: Castano-Kőszeghy Marianne

„... én a híres Tudor királynő, Erzsébet titkos fia vagyok, anyám azonban sohasem akart engem elismerni a nyilvánosság előtt. Különleges királyi titkok birtokában vagyok, melyeket el akarok juttatni az utókor számára és ezért határoztam el, hogy különböző álneveken és többek között egy színész, William Shakespeare nevében fogom hátrahagyni a világnak azt a nagy művet, melynek szövegében, elrejtett mondatokban fedezhető fel az a siffrizott közlés, ami származásomat bizonyítja...”

Ime, az évszázados titok, mely néhány hónap óta bejárta a világsajtót egy tudós cryptologus, Cartier tábornok, a világháborúban sokat szereplő „Service du chiffre de l'armée française” vezetője és segítőtársa, Mrs. Gallup szenzációs felfedezése nyomán. Idegfejtően nagy munka és hihetetlen kitartás előzte meg e rendkívüli és egyben mégis valószínű vallomás felderítését. Egyszerre új világosság derül az irodalomtörténet egyik sokat vitatott pontjára: Machbeth és annyi halhatatlan remekmű szerzője nem más, mint Erzsébet angol királynő fia, akinek igazi neve nem Shakespeare, hanem Francis Bacon!

Cartier tábornok elsősorban arra a felfogásra hivatkozik, hogy egyes mérvadó angol irodalmi körök már régóta kétségbevonják Shakespeare dicsőségét. Amit eddig valóban tudnak erről az emberről, nagyon nehezen egyeztethető össze egy Homeros nagyságával vetekedő irodalmi hagyaték szerzőjével. Mindaz, amit eddig a régi iratokból, mint pozitívumot állapíthattak meg, csak mint iszákos, közönséges és bosszúálló egyént, jellemzi a kis színész, Shakespeare, míg a világirodalom szakértői a shakespearei anyag íróját csakis, mint kiváló műveltségű, szélesszálajú, sőt a magas politikában is befentes udvari embert képzelik el, — a nagy jogászt, Franciaország és Itália kitünő ismerőjét, sőt olyan valakit, aki nagyon közel áll a trónhoz is.

Mint látható, az igazi Shakespeare egyénisége csak bajosan felel meg ennek a leírásnak. Egyre inkább csökken az az irodalmi réteg, mely tovább is neki tulajdonítja a neve alatt megjelent műveket. Az irodalmi connaisseurök egyrésze Derby gróffjának, mások Edouard de Vere és még inkább Baconnek, a kancellárnak tulajdonítja a shakespearei drámákat.

A legtöbb valószínűség mindenestre régóta Bacon nevéhez fűződött. Ő volt ama magasrangú udvari ember, a nagy jogász, a kísérletező módszer filozófusa, Anglia franciaországi nagykövete. Életében mindenütt megtalálhatók a shakespearei színdarabokban szereplő vonatkozások. Viszont: fontossággal bír egy másik, kimondottan cryptologikus tényező is — a Shakespeare sirkövére található felirat. Ebből a cryptologikusok által Frederici módszer néven ismert eljárás azt is kideríti, hogy maga, Francis Bacon szintén egy bizonyos chiffrét használt. E nyomon elindulva, a szakértők rövidesen egy szót figyeltek meg a legtöbb

Shakespeare-drámában, aminek semmi értelme nem volt: Honorificabilitudinitatibus! E képtelenül hosszú szó többféle változatban kifordítva mindig ugyanazt az anagrammát nyújtja: „Hi ludi F. Bacon s nati tuiti orbi!” — és jelentése ez lenne: „F. Bacon e művei fennmaradnak az egész világnak!”

És valóban. Bacon maga magyarázza el „Advancement of Learning, 1605.” című művében azt a cryptografikus módszert, melynek feltalálója ő volt. E módszert követik azóta is a kémek és lényege az, hogy „grosso modo”, — a teljesen világos és érthető, mostartalmú nyomtatott szövegben külön, titkos szöveg is rejtőzik. Ecéiből Bacon kétféle nyomtatású betűformát ajánl, ami a beavatottak számára lehetővé teszi a titkos szöveg felismerését. A Bacon-módszettel tehát könnyű az egyébként teljesen ellenkező tartalmú szövegben bármilyen titkos üzenetet is elhelyezni, — mindehhez elegendő az, hogy a titkos szöveg ötször rövidebb legyen a teljes nyomtatott szövegnél és evégből egyetlen betűt öt különböző, csak a chiffrét értők előtt ismeretes betű képezzen.

Ez értékes utasítások birtokában most már nekiült Cartier tábornok és Mrs. Gallup a shakespearei titkok megfejtéséhez. Hatalmas munka, el lehet kép-

zelní, mivel legalább negyven kötet nyilvánosan olvasható szövegből kellett kiböngészni a cryptologikus üzenetet.

Sok hónap fáradságos munkája árán, a tudósok végül is megtalálták a keresett titkos szöveget! Ez írás külön tíz fejezetet tesz ki: ez maga Bacon saját élettörténete!

Micsoda hihetetlen meglepetés, váratlan fölfedezés! Drámai forróságtól túlfűtött hangok. egy szenvedélyes és lángoló lélek harsog felénk e sorokon át:

„Az én nevem Tudor. Megírtam e történetet csupa gyűlölet, fenyegetés és életveszedelem ellenére, mert egész szívemmel, lelkiismeretemmel tudom, érzem, hogy a világ is tudni akarja az igazságot! Én a nagyon dicsőséges Erzsébet királynő fia vagyok. A királynő bizalmas embere, Sir Nicolas Bacon, csak nevelőapám volt. Felesége, Lady Bacon éppen akkor holt gyermeket hozott a világra és a királynő engem esempészett hozzájuk a kis halott helyébe...”

Francis Bacon csak jóval születése után tudta meg származásának titkát, — egy véletlen folytán, mivel nevelőszülei, a hűség mintaképei, hallgattak, mint a sir. Erzsébet egyszer, szokott hisztériás dührohama alkalmával, megütötte egyik udvarhölgyét, aki elájult szégyenében. Bacon megrendülten fel akarta segíteni!

NÉMETORSZÁG

A német gyógyfürdők sokasága és forrásaik különféle gyógyhatása mindenkinek megadják a lehetőséget, hogy egészségét újból helyreállítsa. Mielőtt fürdőbe utazna érdeklődjék a német fürdőkre vonatkozólag. Prospektust, tájékoztatást ad minden utazási iroda és az

OFICIÁL TURISTIC GERMAN
București, Calea Victoriei 114

— „Ön, az én saját fiam! — kiáltotta a királynő magából kikelten. — „De Ön mégsem fogja megalázni az anyját, sem egész Angliát!”

Francis megdöbbenve sietett haza Lady Bacon-höz, aki keserves sírással fedte fel ezek után a valóságot. Ekkor tudta meg Bacon, hogy apja Leicester grófja volt. A királynő titkos házasságot is kötött vele, azonban ezt a tényt két okból nem lehetett nyilvánosságra hozni. Mint VIII. Henrik és Boleyn Anna leánya, akinek házasságát Róma sohasem ismerte el. Erzsébet csakis a protestánsokhoz való végleges csatlakozással tudta érvényesíteni a trónhoz való jogát. Viszont, végrendeletében VIII. Henrik összes házasságait érvénytelennek nyilvánította, — így egyedül csak a legelső, Aragóniai Katalinnal kötött házassága maradt érvényben. Ez a kijelentés tehát mindenkor jogot adott a Stuartoknak az angol trónra, ezt Erzsébet maga is nagyon jól tudta, — bevallani most egy nem királyi sarjjal, Leicesterrel kötött házasságot — szintén a Stuartok malmára hajította volna a vizet. Másrészt Leicester felesége is még életben volt, — körülmény, amivel Erzsébet kevésbé törődött.

Erzsébet rövidesen Franciaországba küldte terhére vált fiát. Ez időben kezdő Bacon megalapozni a titkos írás módszerét és meséli el általa meghatározott Valois Margit iránt érzett reménytelen szerelmét. Azonban ebben a történetben is kiüti őt a nyeregből egy törvényes király, — Navarrai Henrik.

Még egy másik szenzációt is lepleznek le Bacon közlései. Testvéréről emlékezik és ez a testvér nem más, mint Erzsébet és Leicester második fia, a híres Walter Robert Devereux, — Essex grófja!

Mily egyszerű és világos lesz egyszerre e történelmi dokumentumok nyomán mindaz, ami eddig rejtélyes volt és szokatlan! Erzsébet titokzatos és makiacs szenvedélye az anya természetes rajongásává egyszerűsödik le a baconi leleplezésekben. A kedvenc, akinek minden szabad volt és aki kezdetől fogva ismerte születésének történetét, alaposan kihasználta helyzetének előnyeit e míg az idősebbet, Bacon, tanulmányai közé számúzta Erzsébet, elnéző gyöngédséggel tűrte hódító megjelenésű kisebbik fiának szeszélyeit.

Tragikus visszaemlékezése kora következik e drámai feszültségű leírásokban. Stuart Mária!... Bacon felháborodása az ítélet fölött, mindenekfelett lovagias és őszinte. A boldogtalan skót királynő halála mélyen rázta meg lelkét. „Mintha ma is az élők között virulna, mindvégig olyan üde és hirtelen marad szívemben bánatos szépségének emléke...”

Leicester halála után Erzsébet „gyötörve a lelkifurdalás, fájdalom és a kétségbeesés tüzűré-

NEFELEJCS-ÉNEK

Szeretem a nefelejcsét,
Olyan, mint az égbolt;
Szeretem, mert édesanyám
Széldi szemé kék volt.

Kicsiny voltam, mikor meghalt,
Hát így alig láttam,
De kék szemé rám maradt a
Nefelejcs-virágban.

Tegnap is az erdőszélen
Énfelém mosolygott,
Édes ajka a szívemhez
Szeretettel szólott.

Letérdeltem a virághoz,
— Szívem dobog érte! —
Csókot adtam édesanyám
Nefelejcs-szemére...

FÜLDES ZOLTÁN

Asszonyok dolga

Legjobb élete a déli szigetvilág asszonyának van

saitól", teljesen Essexre vitte át „szívének emésztő szenvedélyét." A fiú azonban túlságosan öhozzá hasonlított, — uralomravágyó, kegyetlen lélek, ami inkább, mintsem meghajoljon a trón előtt, saját jogait akarja érvényesíteni Fivérét, Bacont is meg akarja nyerni az összeesküvésre, ez azonban ellen áll. A terv meghiusul és a királynő halálra ítélteti megtévedt fiát.

Sötét komorsággal elvenednek meg újra Bacon elbeszélésében az angol történelem véres és aranyos emlei. „Füleim borzadva hallgatják az eszeveszett tömeg őrzőmoraját át Essex könyörgő sikoltozását... Vele pusztulnak el összes örömeink és hal ki keblünkben minden remény. Erzsébet számára e naptól kezdve szűnt meg minden béke a földön, — ifjabbik fiának vére bosszúállón tapad királyi kezére és életének hátralevő korszaka immár örök szenvedés és pokol..."

✱

Ő maga pedig, Bacon, a politikában, a tudományos munkában, a mindent megértő és mindent megbocsátó filozófiában keresi és találja meg a kárpótlást életének csalódásaiért. Túlsokat tudott és túlságosan alkalmatlan pillanathoz jött a világra. A chiffre volt számára az egyedüli elégtétel. — „Egy katona neve csak egy nemzedéken át él, — egy író neve a halhatatlanság!... Majd egyenesen az utókor eljövendő cryptologusához intézi szavait: „Vedd és olvasd! Kegyetlen kényszer követeli tőlem ezt a nehéz és fáradságos titkos írást, hogy érintkezni tudjak veled! Greene, Spencer, Peele, Shakespeare, Burton és Marlowe — mindezek csak álnevül szolgáltak nekem! E nevek azonban nem költött nevek, viselői ma is élő emberek... Színdarabjaim még nincsenek mind befejezve, azonban a legközelebbit William Shakespeare néven fogom megjelentetni, egy valaki nevére, aki egyébként is le van nekem kötelezve és rabszolgája akaratomnak..."

„... Ez a rendkívüli irodalmi mű, amit hátra fogok hagyni, a legnagyobb lesz, ami korunkban létezett. Hírve el fog terjedni, túl a tengereken, el a legtávolabbi országokig... Én vagyok tehát az Irás, mely elszórja a magot a szélben és elveti azt a vizek fölött. Mit fog hozni egykor az aratás?..."

Mit fog szólni mindezekhez az utókor? Cartier tábornok, Mrs. Gallup és Fabyan ezredes a közelmúltban hozták nyilvánosságra a megdöbbentő Bacon-komplexumot a Mercure de France hasábjain. Ők azok, akiknek Bacon oly pathetikus hangon ígerte a felfedezés dícsőségét annyi évszázaddal ezelőtt. Valóban nagyjelentőségű irodalmi meglepetés és új, esélytelos megvilágításban mutatja be azokat a drámákat, melyeknek íróját Shakespeare-nek nevezték.

Az idei nagy löversenyfutáson a híres autuili (párizsi) versenypályán két előkelő társasági hölgy viselte a fenti toaletteket. Hangsúlyozzuk ki, hogy 1939 júniusában és nem 1909-ben, ahogyan a felületes szemlélő gondolná.

Egy francia író a múlt évben hónapokon át tartó tanulmányutat tett a Deltenger szigetvilágában és tapasztalatairól nemrégiben érdekes cikkeiben számolt be az egyik párizsi lapban. Megállapítja, hogy a családi és háztartási kötelességeket tekintve, a deltengeri szigetek bennszülött asszonyai sokkal boldogabbak, mint bármely civilizált ország hölgyei. A bennszülött ember háztartásának vezetése inkább szórakozás, mint komoly munka. Az egész család későn kelhet fel, takarítási gondok nem sürgetik a háziasszonyt. Ebédidő akkor van, ha megéheznek. A főzés a lehető legegyszerűbb: a fazékba beledobják a főzni valót, vizet öntenek rá és a tűzre teszik. Szabad tűzön sült meg a hús is. Terítéssel nincs baj, pálmalevél a tányér, ki-ki arról eszi meg ebédjét s amikor készen van vele, a tányért egyszerűen eldobja. Tálatni, mosogatni nem kell a háziasszonynak, amit a fazékban főztek meg, azt a fazékból veszik ki egymásután. Nincs szükség pohárkészletre, üvegre, mindenkinek van kókuszszészeje, ihat vele a patak vizéből s nem kell kitörölni soha.

A ház környékének rendbentartása is egyszerű dolog. Ami szemét adódik, összeszedik és egy gödörbe dobják. A kunyhó gyékényét meg lerázzák. Ha vadászatot vagy halászatot van a férj, ételét

pálmalevéllel letakarva megtalálja, morognia nem kell.

A ruhagondok a minimumra vannak szorítva. Szabónőhöz járni, házivarrónőt alkalmazni nem kell. Stoppolásról, foltozásról szó sincs. Cipőtisztításról még kevésbé. Gomb nem szakadhat le. Mosni alig kell valamit, vasalni soha. Minthogy ágy sincs, s család gyékényen alszik, ágyat vetni nem kell és ágyneművel sem bajlódik a háziasszony.

A háztartással tehát nincs sok baja a bennszülött asszonynak. Rá vár azonban a kerti, a mezői munka. A földet ő műveli, a terményt hazahordja. Ez a munka azonban nem sok, nem is megerőltető s a férj is segítségére van az asszonynak.

A gyermekek gondozása is az asszony feladata. A szigetlakók általában nagyon szeretik gyermekeiket, de azért sok munka a gyermekkel sincs, sőt hamarosan már segíteni is tudnak anyjuknak, mert iskolába nem járnak.

Mindebből látni, — mondja az író —, hogy a sors a déli szigetvilág hölgyeinek juttatta a legkényelmesebb és a legkellemesebb életet. Munkájuk alig van, férjükkel nincs sok bajuk, s így általában gondtalanabbak és elégedettebbek, mint a művelt világ fehér asszonyai.

Nyári tennivalók a konyha körül

Paradicsombefőzés

Jó érett, egészen piros, lehetőleg vastaghúsú, nagyobbfajta paradicsomot használunk a befőzéshez. Az érett paradicsomot bő vízben megmossuk, leöblítjük, nyersen áttörjük, majd hibátlan zománccedénybe téve, állandó keveréssel felfőzzük. Forrón üvegekbe rakjuk, pergamentpapírral vagy hóllyaggal leköjtjük és egy nagyobb edénybe a forrástól számított 20 percig kigőzöljük. A kigőzölő vízben hagyjuk kihűlni, majd másnap kiszedjük az üvegeket, szárazra töröljük és levegős, száraz éléskamrába raktározzuk.

A befőzés egyetlen feltétele, hogy hibátlan paradicsomokat használjunk. A nyers paradicsom áttörése megakadályozza a főzésnél a paradicsom lebarbulását, mert héj nélkül főzzük fel. Egyszeri felforrás után rakjuk üvegekbe, tehát felesleges a paradicsom hosszan tartó főzése. Az üvegekbe rakott paradicsom lezárása legyen teljesen légmentes. Nagy súlyt fektessünk az üvegek tisztítására. Ajánlatos a paradicsom eltevésére használt üvegeket előző nap bő, lúgos vízben áztatni, majd homokkal, kevés lúgos sósavoldattal az üvegeket alaposan rázva kimosni, majd ecetes vízzel öblíteni és utána tiszta vízzel öblítve az üvegeket kosarakba állítani szájjal lefelé, hogy a víz teljesen kiszáradjon. Csak száraz üvegekbe töltünk paradicsomot.

A paradicsom kigőzölése igen fontos, mert az egyszer felfőzött paradicsom kigőzölés nélkül nemigen áll el. Egészen kifogástalan, levegős és száraz éléskamrákban is csak úgy tarthatjuk el a paradicsomot kigőzölés nélkül, ha forrás után a betöltött paradicsomot azonnal ledugaszoljuk és kosarakba párnák vagy takarók közé rakjuk 24 órára.

Zöldbab télire

Hozzávalók: 5 kg zöldbab, 10 deka só, 5 dl ecet

A zöldbabot tetszésünk szerint megvágjuk, jól megmossuk, aztán só és ecetes vízben kifőzzük. Csak enyhén savanyítjuk. Mikor kihűlt, olyan nagy üvegekbe rakjuk, amennyi egy étkezéshez elég. Levét, melyben kifőztük, ráöntjük és az üveget légmentesen leköjtjük. Aztán 15–20 percig gőzöljük és ha ez megtörtént letakarjuk és másnapig úgy hagyjuk.

Sárgadinnyebefőtt

Hozzávalók: 5 kg dinnye, 3 kg cukor és 2 citrom

A keményfajtájú, sárgahúsú és vastag zöldhajú dinnyét vékonyan meghámozzuk. Belsejét eldobjuk. A dinnyét ujnyi vastag szeletekre vágjuk, citromos vízben felfőzzük, aztán ezután leszűrjük. Akkor rézűstben, vagy új zománccedény-

ben sűrű szirupot főzünk, ehhez hozzáadjuk a gyümölcsszeleteket és egy kicsit főzzük. Másnap a dinnyét kiszedjük. Előbb felforraltjuk a szirupot aztán beletesszük a dinnyét és öt percig főzzük. Ezt addig ismételtjük, míg a szirup eléggé megsűrűsödik. Ha ez megtörtént, üvegekbe tesszük és leköjtjük.

Vizesuborka télire

Gyenge, haramatos uborkákat többszöri bő vízben megmosva és porcellántálba téve, timsós vízzel leforázzuk. (Három liter víz, egy deka égetett törött timsó.) Ebben a lében egy éjszakán át állni hagyjuk, majd másnap tiszta hideg vízbe szedjük az uborkát és jól leöblítjük. Szitára vagy porcellántálba rakjuk, hogy a vize lecsorogjon. Következésképpen rakjuk üvegekbe: 3, vagy 5 literes aljára, száraz kaptot, pár szem kemény savanyu egrest, meggyfalevelet, borsot és tormaszzeleteket rakunk, majd erre rá az uborkákat szépen egyenletesen. Az uborkás üvegeket egy lábas fenekére helyezett vastag ujságpapírral helyezzük, melyet ruhával körülveszünk s forró sós vízzel leforázzuk az uborkát, lassan fokozatosan s ügyelve, hogy az üveg meg ne pattanjon. Három liter vízhez forrás közben 10 és fél deka só keverünk. A felöntés háromujnyi helyet hagyjon az üvegben felül. Vizes marhahólyaggal, amelyet előzőleg jól lemostunk, leöblítettünk, leköjtjük, majd szellős helyre raktározzuk. Közben az uborka leve felforr s ha a tejszerű leve kb. 10–14 nap múlva letisztul, az uborka tökéletesen megavanyodott. E forrási folyamat alatt a marhahólyagot vizes ruhával le kell takarni, hogy az üveget az uborkasav forrása szét ne dobja. Ha a marhahólyag nem találja felállni, megduzzadni, megvárjuk, amíg a leve letisztul s lehetőleg minél gyorsabban fogyasszuk el az uborkát, nehogy megromoljon. Ez az eset igen ritkán s főleg akkor fordul elő, ha az uborka nem volt eléggé friss, jól mosott, vagy a marhahólyag nem volt kellő módon leforrázva, megáztatva.

Paprikasaláta

Tetszészerinti mennyiségű zöldpaprikát megtisztítva, csutkájától kivágva, több bő vízben megmossuk, majd finom metélre vágjuk s egy porcellántálba téve, sós vízzel leforázzuk. (1 liter vízhez 4 deka só vegyünk.) Áztatás után a paprikát hideg vízzel leöblítjük, majd üvegekbe rakjuk jó szorosan, háromnegyed szögig. Lehetőleg tiszta, új fakanállal végezzük a berakást és ne kézzel. 1 liter ecetes 1 liter vizet keverünk, majd 1 és fél deka só adunk és felforraltjuk. Kihűtött állapotban öntjük a paprikára, melynek tetejére üvegenként egy szem szegfűborsot, két szelet tormát s pár szem fekete borsot teszünk, majd egy fekete borszemnyi szalicilt. Vibemártott hólyagpapírossal köjtjük le, száraz, hűvös helyen raktározzuk el.

Józseffalváért

*

A lupényi és aknasugatagi bányászok példadása

Azt szokták mondani, hogy a bányász nép nagyobb darab szívet kap az Uristentől, mint más. Adjuk még hozzá azt is, hogy szegényember baját legjobban a másik szegényember érti meg. Csak így tudjuk megérteni, hogy a lupényi és aknasugatagi bányászok erejükön és anyagi lehetőségeiken felül gyűjtöttek a józseffalviak számára. Fábán József lupényi és Luczky Ferenc aknasugatagi plébánosok az irgalmas jöttévis hősies gyakorlásáról számolnak be. Aknasugatagon a bányászok csak heti két napot dolgoznak. A fiatal bányászokat más vidékekre vezényelték. És mégis összegyűjtöttek öt ezer leit. A pénzen kívül több ezer lei értékű ruhaneműt is gyűjtöttek. Szegény özvegyek, mindennapi gondokkal küzdők kisembereket nevéhez a mai nyugtázás. Le a kalappal a szeretet hősei előtt!

Sólyom Béla plébános a perkői hívek adományait küldte be. Megérkezett a kézdivásárhelyi földművesiskola adománya is.

Eddig befolyt adományok: 332.492

Julius 8-án a következő adományok érkeztek:

Cs. B., Nagyvárad	100
Ikrich Arnoldné, Nagyvárad	100
Dobozó Zoltán, Nagyvárad	100
Jézus Szt Szíve nevében, Kolozsvár	400
Szent Antal nevében, Kolozsvár	100
Özv. Cútean Romuluszné, Kolozsvár	100
Földműves Iskola, Kézdivásárhely	250
Földműves Iskolai Tanárok Kézdivásárhely	350
Sólyom Béla plébános gyűjtése a Perkón (Háromszék megye)	1.770

Lupényi (Hunyad m.) római katolikus egyházközség gyűjtése:

1. Lénárd Józsefné és Kaba Tivadarné gyűjtőívén:

Fábán János	500
Kelemen István	500
Badányi János	500
Kaba Tivadar	500
Grausam Ferenc	300
Jánky Dezső	200
Eissen Elvira	150
Lénárd József	100
Nedbal Ferencné	100
Gráf József	100
Kiss Lajosné	100
Varga Györgyné	100
Lehotzki Kelemen	100
Bágya Matild	100
Kellinger Andrásné	60
Kírr Jánosné	60
Varga Benjámín	50
Návrádj Ferenc	50
Frendl Gyula	50
Kovordányi Olivér	50
Gaál Oszkár	50
Jakabné	50
Eliasch Vilmos	50
Pollák Ferenc	50
Mező Jánosné	50

20 leit adományoztak: Martin Rudolf, Mende Miklós

Szilveszter Róza	40
Szilveszter Róza	10
2. Cziller Jánosné gyűjtőívén:	
Schuster István	200
Cziller Jánosné	100
Kovordányi István	100
Balogh Lajos	100
Csobánczy Vilmos	100
Hummel Ferenc	100
Pollák Jánosné	100
Günzl Gusztáv	100
Sorger Károly	100
Ocroglíci István	100
Barabás Ibolyka	100
Hermán Menyhért	100
Grünwald József	50
Geisler Gyuláné	50
Polacsek Béláné	50
Lámor Mihályné	50
Pollák Péter	40
Pollák Henrik	40

20 leit adományoztak: Tóth Andrásné, Návrádj István, Dezméri Józsefné, Stuhlik Rezsóné, Ernst Mária, Székely Ferenc, Szász Ignác, Pollák Rudolf, Szavracsek János, Andricza Józsefné

N. N.	200
N. N.	10
3. A plébánia ívén:	
Egyházközség	2.000
Oltáregylet	1.000
Botár Lajos	500

Elemi iskola előadásából	400
Klimkó Péter	200
Lőrincz Ferenc	100
Baki Ferenc	100
Barna Sándor	100
András Gyula	100
Sára Péterné	100
III. osztály	63
Papp Sándorné	50
Dregus Péterné	50
Grünwald István	50
ifj. Grünwald István	50
Karda Dániel	50
Marosj Erzsébet	50
Szina Péterné	50
Rakovszki András	50
Ambrus János	25
Józsa Gergely	25
Ciora Emánuelné	25

20 leit adományoztak: Kató Andrásné, Farkas Félixné, Wermesen Kálmán, Körösi Istvánné, Mirth József, Peitl András és Varga Lajosné 140

10 leit adományoztak: Grünwald Ignác, Lukács József, Borsos Antal 30
Kisebbs adományok 9

Aknasugatagi római katolikus hitközség gyűjtése:

Gruzniczky Károly	50
Palczér Lajos	25
Stark Gáspár	25
Özv. Kaisz Gézané	50
Lehoczy Lajos	50
Szakács János	20
Özv. Kramarik Istvánné	50
Özv. Schmotzer Mátyásné	50
Özv. Scheff Antalné	20
Fejes Gusztáv	30
Özv. Nagy Lajosné és Chiorán Györgyné	100
Simanovszky András és neje	100
Valean Péter	50
Szakács Péter	20
Özv. Csóthy Márkné	100
Özv. Kolozsvári Antalné	20
Schmotzer János II.	50
Pogár Istvánné	20
Pereztic Péter	100
N. N. Szent Antal nevében	50
Özv. Kerekes Károlyné	20
Özv. Schroff Györgyné	20
Kolozsvári József	50
Biltiu Florentinné	40
Hérmánovszky Mihály	30
Novodarszky István	50
N. N. Szent Antal nevében	100
Özv. Griga Jánosné	50
Radu Lászlóné	150
Elek Józsefné	50
Noszticius Sándor	100
Kaisz Sándor	30
Kaveczky Ottó	30
Kirchmájer Antal	150
Gallo Miklósné	40
Kolozsvári Miklós	50
N. N. Szent Márton nevében	150
Özv. Müller Imréné	25
Zahoránszky Sándor	30
Petrovics József	30
Szigethy Béla	100
Özv. Kaidy Bálintné	30
Özv. Czébel Istvánné	50
Özv. Stark Gusztávné	70
Szopkó Mária	20
Özv. Bérczi Sándorné	200
Zahoránszky Antalné	50
Zaharovits Nándorné	50
Kaisz Józsefné	100
Kolozsvári János	50
Ifj. Pogár Péterné	60
Zahoránszky János	20
Fejes Róza	100
Révész József	100
Kirchmájer Lenke	20
Özv. Nagy Mihályné	50
Zahoránszky Gyula	50
Letanovszky István	50
Kovács Károlyné	40
Zahoránszky Sándor	40
Szent Antal persely	300
Bocskay Gizella	50
Kia Teréz persely	100
Rózsafüzér Társulat	100
Jézus Szíve Társulat	130
Molnár Jánosné	20
Lesnóczky Ibolyka	50
Scheff Gyuláné	20
Bodnár Antalné	50

N. N., Szent Anna nevében	50
Csohán Lajos	50
Luczky Ferenc	100
Templomi gyűjtés	608

Alsócsernátoni (Háromszék megye) római katolikus plébánia gyűjtése:

Farkas Antal plébános	100
Ambrus Kálmán ny. ig. tanító	100
Ilarie St. Banciu jegyző	250
Molnár Károly	30
Gyergyai Károly	30
Kiss Lajos kereskedő	30
özv. Hollanda Pálné	100
Urežuj András	20
Orbán Gyula	30
Györi Kálmán gyógyszerész	30
Molnár Sándor földbirtokos	100
Halmágyi Dénes	100
Fülöp Gáborné	50
Domokos Dénesné	100
Damokos Mihály földbirtokos	50
Bartók János tanító	20
Damokos Gyula földbirtokos	200
Kocsis József	20
Borbándi József	10
Gyurka András	20
Özv. Végh Endréné	50
Rettegi Zoltán jegyző	50

Összesen: 353.183

A pénzküldeményeken kívül a következő szeretetadományok érkeztek:

Aknasugatagi római katolikus hitközség gyűjtése:

Ruhaneműk: 17 törülköző, 3 lepedő, 7 kendő, 8 férfi ing, 6 nadrág, 4 alsónadrág, 3 párna, 1 paplan, 1 pár csizma, 1 kalap, 1 sapka, 8 babakelengye, 3 rend gyermekruha, 8 pár harisnya, 4 női blúz, 8 női ruha, 5 párnahuzat, 3 kótény, 5 női kabát, 2 paplanhuzat, 5 pár cipő, 3 rend női fehérmű, 2 zsebpendő, 2 szoknya; 15 valóságos tárgyú könyv, 4 füzet, 11 imakönyv, 8 rózsafüzér.

Ezeket a tárgyakat adományozták: Fejes Róza, Müller Béla, Simanovszky András, Kirchmájer Ignác, Szakács Péter, Ficzy Zoltánné, özv. Lolezki Péterné, özv. Pataki Györgyné, Perszák Péterné, Zaharovits Nándorné, Nagy Lajosné, Tyivarán Györgyné, Gallov Miklósné, Kirchmájer Antalné, özv. Schroff Györgyné, özv. Kerekes Károlyné, özv. Zeffer Gergelyné, Tamás Edvárd, Simanovszky Monika, Biltiu Florentinné, id. Vízauer János, Kirchmájer Lenke, **Miklós János**, Rácz Istvánné, özv. Hutira Lajosné, **Hutira Etelka**, özv. Stark Gusztávné, özv. Gaborics Istvánné, özv. Csóthy Márkné, özv. Kolozsvári Antalné, Bocskay Gizella, Szakács János, özv. Tallián Károlyné.

Érsemjéni római katolikus hívek adománya:

2 rózsafüzér.
Cs. B. Nagyvárad: 1 imakönyv, 7 füzet, Ikrich Arnoldné, Nagyvárad: 1 imakönyv.

Felvétel a Minorita rendbe

A konventuális Minorita Rendtartomány tagjai közé felvételt nyerhetnek katolikus családból származó vallásos életű, jó tehetségű és kifogástalan magaviseletű ifjak, akik a szerzeteséletre hivatást éreznek magukban. Akik már valamilyen más szemináriumban voltak, felvételt nem nyerhetnek (Can. 542. n. 1.) Csak román állampolgárok pályázhatnak.

A kérvényhez melléklendők: 1. Keresztlevél és bérmentési bizonyítvány. 2. Erkölcsei bizonyítvány a plébánostól, vagy a vallásánál. 3. Orvosi bizonyítvány. 4. Érettségi bizonyítvány. 5. „Nyilatkozat” a szülőtől arról, hogy kiskorú fiúk szerzetbe lépését megengedik és töle anyagi segítséget nem várnak. A kérvények az Erdélyi Minorita Tartományfőnökséghez (Arad, Conventul Minoritilor. Str. Brătianu 2-4.) küldendők f. évi július 30-ig.

Segédtestvéreikül fölvetetnek katonai szolgálatukat már kitöltött, vallásos nevelésű, egészséges fiúk, akik hivatást éreznek arra, hogy a papoknak segítő társai legyenek a templomi szolgálatban és a házi gazdasági munkában. Akik már másutt kísérleteztek, ne jelentkezzenek.

A XV. század lángszavu szerzetese,

SAVONAROLA

ma is az igazság erejével ható, mély zengésű verseit fordította magyarra és gyűjtötte kötetbe

PAKOCs KAROLY

Az irodalomtörténeti érdekességű kötet ára mindössze **30 Lei**

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy hóra 75 lei.

Magyarországon: Egész évre 90 P, félévre 25 P, negyedévre 15
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **Dr. Sulyok István.**

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucuressi időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt légáramlás, néhol zivatar, záporosó, a meleg fokozódik.

PACHA ÁGOSTON DR. MEGYÉSPÜSPÖK NYÁRI ÜDÜLÉSRE UTAZOTT. Temesvár. Saját tud. Pacha Ágoston dr., temesvári megyéspüspök szombaton többhetes tartózkodásra Karlsbadba utazott.

Új sajtófőnök Szamosztartomány helytartóságánál. Kolozsvár. Saját tud. Szamosztartomány királyi helytartóságánál most foglalta el hivatalát N. Paraschiveacu, az új sajtófőnök, a „Timpul” című fővárosi lap volt tagja, aki egyébként most a párizsi újságírók meghívására két heti tartózkodásra a francia fővárosba utazott.

ORVOSI HIR. Dr. Vadász János, az Irgalmas-rend kórházának volt orvosa, rendelőjét Oltuz-utca 6. alatt megnyitotta. Rendel belgyógyászati betegeknek délelőtt 9-11-ig és délután 3-5-ig. Telefon: 30-13.

Kiadó

egy kétszobás utcai garszonlakás, kapualjból különbejárattal és egy szép sarok üzlethelyiség; minden újonnan festve és mázolja. Cím a kiadóban.

Jó szőlő- és gyümölcs-termés lesz az északi megyékben. Szatmár. Saját tud. A mezőgazdasági kamarához beérkezett jelentések arról számolnak be, hogy a megyében és általában az egész északi cszágáriszben, kitünő gyümölcs- és szőlőtermés lesz. Különösen a barack és szilva mutatkozik eddig alig látott mennyiségben. A fák ágai szakadnak le a sok gyümölcs alatt. A szőlő édes lesz és nagyon korán beérik. Szakértők véleménye szerint egy hónap múlva már érett szőlőt árusíthatnak. A diótermés szintén nagyon jónak mutatkozik. A belföldi nagykereskedők már élénken érdeklődnek a kajszinbarac és a dió iránt.

AZ ANGOL VASUTASOK A KOMMUNISTÁK ELLEN. Londonból jelentik: A munkáspárt keretébe tartozó vasúti szövetség pénteki ülésén nagy többséggel elutasították azt az indítványt, hogy a kommunistákat vegyék fel a munkáspárthba.

A személyzeti adót továbbra is lehet havi részletekben fizetni. A nagyváradai Háztulajdonosok Szövetsége tagjainak megnyugtatóra közli, hogy a pénzügyi adminisztráció beszerzett felvilágosítások szerint a személyzeti adónak negyedévi részletekben való befizetése nem kötelező. Ezt az adót továbbra is lehet havi részletekben fizetni. A negyedévenkénti befizetést csak kedvezményként engedélyezi a pénzügyi hatóság, mert ilyen uton a bélyegeken takarékoskodni lehet és kevesebb eljárás szükséges az adó befizetésekor.

Elárvereznek egy bánági malmot. Temesvár. Saját tud. A Gyertyámooson lévő Torontáli Hengermalom r. t. felszámol. A malom tartozásai 2.9 millió leit tesznek ki. A malmot szeptember 6-án másfélmillió kikiáltási ár mellett elárverezik.

Az amerikai szenátusban pártkülönbség nélkül ellenzik a semlegességi törvény megváltoztatását. Washingtonból jelentik: Pénteken harmincnégy közléstársasági és demokrata szenátor együttes ülésén elhatározta, hogy minden rendelkezésre álló törvényes eszközzel harcolni fognak a fennálló semlegességi törvény minden változtatása ellen.

A fel nem vett osztalékok öt év alatt elévülnek. Kolozsvár. Saját tud. A pénzügyminisztérium most utasította a pénzügyigazgatóságokat az elévülésnek az egyes vállalatoknál történő ellenőrzésére. Az elévült osztalékok és ezek kamatai az államot illetik meg.

Zürichi zárlat. Párizs 11.75, London 20.77, Newyork 443 ötnyolcad, Brüsszel 75.40, Milánó 23.34, Amszterdam 235.45, Berlin 178, Prága 15.12 fél, Varsó 83.50, Belgrád 10, Bucuressi 325

GERALDINE KIRÁLYNŐ NAGYBÁTYJA KÖNYVET IR ALBÁNIA TITKOS TÖRTÉNETÉRŐL. Budapestről jelentik: Gr. Apponyi Antal, Geraldine királynő nagybátyja, könyvet ír „Geraldine, egy királynő nagypéntekje” címmel. A könyv magyar, francia, olasz és angol nyelven jelenik meg. Apponyi Antal gróf hosszú ideig élt a Balkánon és jól ismeri Albániát. Közvetlen tanúja volt a Geraldine házasságával kapcsolatos eseményeknek és könyvében napvilágra hoz egész sereg eddig ismeretlen részletet. Az író arra a megállapításra jut, hogy az összeomlásnak be kellett következnie; ő maga korábban megjósolta, hogy a gazdasági inség miatt Albánia összeroppan s fennállását nagyobb külföldi segítség nélkül nem lehet biztosítani.

Rejtélyes tragédia áldozata lett egy kolozsvári gazdálkodó. Saját tud. Tegnap a kora reggeli órákban a járókelők a Dermata-gyár háttárgóján a Szamos partján egy ismeretlen javakorbelt férfi hullájára bukkantak. A hatósági vizsgálat során kiderült, hogy a holttest Cosma József Horea-utca 131. szám alatti 62 esztendőes gazdálkodóval azonos, aki tegnapelőtt kora reggel egy székér lucernával távozott el hazulról, hogy azt a szénapiácra eladja. A gazdátlan lovaszékér este 11 órákor tért haza. Rosszat sejtve indultak Cosma keresésére, de sehol sem tudták megtalálni. A rendőrség most oly irányban terjesztette ki a nyomozást, hogy nem bűntény áldozata lett-e az idős gazdálkodó.

Csak főszozolgabírói igazolványok ellenében engedik be Szatmárra a piaci árúsokat. Saját tudósítónktól. A tej- és gyümölcs-piacon az egészségügyi hatóságok majdnem minden nap vizsgálatot tartanak. Tegnap nagyobb mennyiségű romlott túrót, hamisított tejet és éretlen gyümölcsöt koboztak el és semmisítettek meg. Tekintettel arra, hogy a kihágáson ért termelők a legtöbb esetben hamis adatokat mondtak be a városi tisztifőorvosi hivatal elrendelte, hogy a piaci árúsokat csak akkor engedjék be a városba, ha a főszozolgabíróóság igazolványát is magukkal hozzák.

Temetősek. Tarr János városi vasúti nyugdíjas hosszas szenvedés után meghalt. Temetése vasárnap 7 órákor lesz a Steinberger kápolnából. — Szabó Viktorné szül. Chirila Mária 18 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután 5 órákor lesz a velencei temetőben lévő Ember-kápolnából. (Erdélyi „Concordia”)

Haslinger Jánosné szül. Király Mária meghalt 54 éves korában. Temetése július 9-én délután fél 6 órákor lesz a Rulikovszky-kápolnából a Rulikovszky-temetőbe. Az elhunytban Haslinger János ismert óras és ékszerész édesanyját gyászolja. — Nilgésné Schmidt Mária meghalt 21 éves korában Palota közegben. Temetése folyó hó 7-én volt. (Caritas)

Veszedeles fegyveres rablóbandát tettek ártalmatlanná a Bánágban. Temesvár. Saját tud. A temesvári rendőrségnek és a Temesvár környéki csendőrségnek már hónapok óta nagy gondot okoz, hogy a környéken, hol egyik, hol másik faluban fegyveres rablók garázdálkodnak és szinte az egész vidék lakosságát állandó rettegésben tartják. A fegyveres banditák clyan merészek voltak, hogy a rablók még Temesvár egyik külvárosába is behatoltak. A rendőrség ugyszólván véletlenül jutott nyomára a fegyveres rablóknak. Fossati Attila, a Ronitex gyár igazgatója följelentést adott be a rendőrségnek, hogy ismeretlen tettesek többek között két pompás vadászfegyvert is elloptak. A lopás még néhány héttel előtt történt. Széleskörű nyomozás után a rendőrség megállapította, hogy a gyárigazgatónál történt betörést Bócz Dugonics és Bócz Béla nevű temesvári cigányok követték el, akik egy Komlósi Mihály és egy Almaján Ioan nevű bánlaki emberrel rablóbandát alakítottak és ők voltak a sorozatos fegyveres rablótámadások elkövetői. Kiderült, hogy ők akartak néhány nappal ezelőtt behatolni Reiter Lajos mehalai szövőmester lakására és amikor a házbeltiek észrevették őket, hát a Romitex igazgatójának vadászpuskájával rálöttek a fölébredt házbeltikre. Ugyancsak a banda tagjai követték el Szabadfalun, Kovácsiban, Ujbessenyőn, Szakálházan, Remetén, Knézbén és más községben előfordult betöréseket. Szabadfalun tűzharcba keveredtek az ottani csendőrmesterrel, Knézbén viszont Parth Péter bankigazgatót a banda vezére csendőrmesteri egyenruhában, fegyverrel kényszerítette 48 ezer lei készpénzének kiszolgáltatására. Azt is megállapította a rendőrség, hogy a bandának a buvóhelye a szakálhási uton volt egy magános kunyhóban. Ide hordták a rablott holmit és itt osztogatták meg a zsákmányon. Ezenkívül Mehalán is tartottak fenn buvóhelyet egy Fedor Mária nevű asszonynál. A banda tagjai közül eddig csak Komlósit és Almajánt fogták el, valamint az orgazdákat. A többiek ellen országos körözölevelet adtak ki

* Székrekedésnél reggel felkeléskor egy pohár „Ferenc József” keserűvizet a belek aldugulását megszünteti. Kérdezze meg orvosát.

Ki volt a gátaljai gyilkos? Temesvár. Saját tudósítónktól. A temesvári törvényszék most tartotta a főtárgyalást a gátaljai gyilkosság ügyében. Emlékeztetes, hogy az elmúlt év decemberében ismeretlen tettesek borzalmas kegyetlenséggel, baltacsapásokkal meggyilkolták Imre Árpád 69 éves nyugalmazott református lelkészt és 63 éves feleségét. A gyilkosságot egy kislány fedezte fel, aki reggel a tejet hozta az öreg párnak. A nyomozó hatóságok gyanuja először egy cigánykaraván ellen irányult, akik a gyilkosság

DIANA

kinesnél többet ér

napján a falun vonultak át. Később ezt a föltevést nyomok és bizonyítékok híján elvetették. Nem sokkal a gyilkosság megtörténte után jelentkezett a csendőrségben egy Prodan nevű asszony, aki bejelentette, hogy a gyilkosságot az ő férje követte el. Férje ugyanis a gyilkosság es-téjén véres fejszével tért haza és nála nagyobb-összegű pénz is volt — és kijelentette, hogy „vég-zett az öregekkel”. Prodan Joant feleségének és fiának vallomására letartóztatták, ő azonban ta-gadta az ellene fölhozott vádat. A mostani főtár-gyaláson is kitartott amellett, hogy felesége és fia beszámíthatatlanok és emiatt illetik őt a gyilkosság vádjával. A törvényszék az ügyben újabb tanukihallgatást rendelt el.

SPORTHIREK

Egy pont hibával nyerte Magyarország cüllövő csapata a második világbajnokságát

Luzernből jelentik: A cüllövő világbajnok-ságok pénteki versenyei újabb magyar sikert hoztak. Az olimpiai 6 alakos pisztolylovő ma-gyar csapat, mely öt tagból áll, az összesen le-adott 70 lövésből csak egyet hibáztott és ezzel megnyerte a második magyar világbajnoksá-got. 2. Németország. 3. Lettország 3-3 hiba-ponttal.

Ez a versenyszám egyike a legújabbaknak, de máris nagy népszerűségnek örvend látvá-nyossága és érdekessége miatt. Elsőnek a los-angelesi olimpián rendeztek ilyenféle versenyt és ott azt gongszter-versenynek nevezték el és nem ok nélkül. A versenyzők ugyanis 6 egy-más mellett álló emberalakokra adják le lövé-seiket, ezek az emberalakok azonban az első sorozat lövésnél mindössze 8 mp-ig tűnnek fel, majd a további sorozatokban csak 6, 4, illetve csak 3 mp-ig és ezen idő alatt kell minden alakra löni.

TURISZTIKA

A Sasok turista egyesületének július 16-30-iki tanulmányi kirándulása folyamán felkerek-sik a Retezatot, Petrozsény és a Zsilvölgy kör-nyékét, Ada-Kaléht, Herkulcsfürdőt, Gyulafehér-úvár, Nagyenyed, Torockót és környékét, Maros-újvár, Abrudbánya, Brad, Vöröspatak, Scracisoa-raj jégbarlang, Detunata, Alvacza fürdőt stb. Ezen kiránduláson való részvételre még pár hely rendelkezésre áll, jelentkezni lehet az egyesület irodájában, Gyenge István ékezszer és Mocsáry irógép üzletében, ahol részletes program áll ren-delkezésre.

Szolgáltatásos gyógyszer-tárak Nagyváradon:

Vasárnap Nagyváradon a következő gyógy-szertárak tartanak szolgálatot:

Korona, Str. Clorogariu No. 1. Telefon 13-76.
Szent István, Str. General Holban.
Aranyas, Piata Unirii No. 6. Telefon 25-74.
Orangyal, Str. Alexandri.
Groszián, Piata Mihai Viteazul 14. Telefon 23-35.

Hétfőn a következő gyógyszer-tárak tartanak szolgálatot:

„Szent Antal” Bv. Reg. Ferdinand. Tel. 13-55.
„Kigyó”, Piata Regina Maria. Tel. 29-63.
„Csillag”, Str. N. Iorga 1. Telefon 25-51.
„Aranykereszt”, Piata Unirii (Zsigmondovits és Barla). Telefon 28-52.
„Diana”, Str. Astra No. 18. Telefon 32-57.

LEGUJABB

Két napig tartó minisztertanács volt Varsóban a danzigi kérdésről

Nyilvánosságra hozták a lengyel kormány álláspontját. Tovább is ragaszkodnak ahhoz, hogy Danzig lengyel vámkötelékben maradjon

Londonból jelentik: Szombat reggel ismertté vált a lengyel kormány legujabb álláspontja a danzigi kérdésben. A londoni lapok varsói tudósítói közlik a lengyel külügyminiszterium hivatalos közleményét, amely tájékoztatja a nyilvánosságot a Varsóban két napig folytatott miniszteri megbeszélések eredményéről. A miniszteri megbeszéléseken a lengyel álláspontot a legujabb danzigi fejleményekkel kapcsolatban a következőkben szögezték le:

1. Danzignak, mint külön egységnek a német birodalom határain kívül kell maradnia.
2. Danzignak a lengyel vámkötelékeken belül kell maradnia.
3. Lengyelország danzigi jogai nem függhetnek más államok kegyeitől. Ezeket a jogokat nemcsak papíron, hanem a gyakorlatban is tiszteltetben kell tartani.

4. A danzigi térségben a német többség ezáltal kulturális fejlődésének tiszteltetben tartása mellett tiszteltetben kell tartani a lengyel kisebbség nemzeti sajátosságait is.

A lengyel állásponttal kapcsolatban Londonban leszögezik, hogy Lengyelország a maga álláspontjának ilyen formulálásával magának akarja fenntartani a döntést abban a kérdésben, hogy mit lát danzigi érdekei veszélyeztetésének.

Danzig fegyverkezik

Varsóból jelentik: Varsói jelentések szerint Danzigban golyósörökat helyeztek el azokon az épületeken, amelyekben a birodalmi fegyver- és hadianyagszállítmányokat elraktározták, valamint a kaszárnyákban, ahol a német Heimwehr sorozóbizottsága működik. A lengyel vámöröket eltították a repülőter megközelítésétől.

Az angol konzervatívok egyik nagy lapja a genfi Népszövetség megszüntetését kívánja

Már a jövő hétre várják Churchill belépését az angol kormányba. — Az irek titkos rádiója az angol háborúviselés megakadályozására ad ki felhívásokat

Londonból jelentik: A Daily Express éles támadást intéz a Népszövetség ellen. Azt írja többek között, hogy ez az intézmény természetellenes és nevetséges. Nincs ember — úgy mond — aki tudomást vegyen létezéséről. Ki törődik azzal, hogy a Népszövetség mandátumügyi bizottsága nem helyesli Anglia palesztinai tervét? A franciák nem is kérdezték meg ezt a bizottságot, amikor Szíria nagyrészt átengedték a törököknek.

A lap ezután felszólítja a kormányt, szüntesse be a népszövetség hozzájárulás fizetését. A Daily Express az uralmon levő konzervatív párt lapja, de a kormánytól független és nagy olvasó tömegekre támaszkodik.

Londonból jelentik: Beavatott hely szerint Churchill állítólag már hétfőn be lép a kormányba.

Belfastból jelentik: Az ír köztársasági had-

sereg titkos rádióállomást helyezett működésbe és péntek este a következőket közölte:

— Ha Anglia háborút viselne, minden városi fölkeresne a pusztítás hulláma. Az ír köztársasági hadsereg gondoskodik arról, hogy egyetlen ír férfi se lépjen be az angol hadseregbe és Írország gazdasági forrásai lezáruljanak Anglia előtt. Anglia ne kaphasson fegyvert Írországban, hajói ne találjanak biztonságot az ír kikötőben és ha Anglia hadsereget küldene Írországra, akkor az ír ellenállás ezt meg fogja semmisíteni.

A rendőrség leleplezett egy tervet, mely a Dartmoorban levő fegyház gáztartályának felrobbantását tűzte ki céljául.

A hatóságok azzal a tervvel foglalkoznak, hogy utlevél-kényszerrel vezessenek be Anglia és Írország között.

Petre Andrei nemzetnevelésügyi miniszter és Tataru Coriolan királyi helytartó Nagyváradon

A nemzetnevelésügyi miniszter részt vesz a tanítók továbbképző tanfolyamának felavató ünnepségén

Nagyvárad. Saját tud. Petre Andrei tanár, nemzetnevelésügyi miniszter szamos-megyei ellenőrző körútja során vasárnap délután négy órakor Nagyváradra érkezik. Társaságában érkezik Tataru Coriolan dr szamos-megyei királyi helytartó is. A miniszter résztvesz a tanítók továbbképző tanfolyamának felavatási ünnepségén. Petre Andrei miniszter este továbbutazik Szatmárra, onnan pedig Máramaroszigetre megy.

D. Toni államtitkár ugyancsak ellenőrző körúton vasárnap Kolozsváron avatja fel a tanítók továbbképző tanfolyamát és onnan utazik Szigetre.

Diszlakoma Belgrádban az egyiptomi külügyminiszter tiszteletére

Belgrádból jelentik: Egyiptom külügyminisztere, Yehia pasa tiszteletére Markovics jugoszláv külügyminiszter pénteken este ebédet adott, amelyen a jugoszláv kormány több tagja, a diplomáciai testület, a hadsereg több vezető személyisége, az egyiptomi külügyminiszter kísérete és a belgrádi társadalmi élet előkelőségei vettek részt. A vacsorán Cincár-Markovics jugoszláv külügyminiszter beszédet mondott, amelyben kiemelte, hogy az egyiptomi és jugoszláv nép közötti rokonszenvet fokozza az a tény, hogy Jugoszlávia lakosságának egy része ugyanannak a vallásnak — a muzulmán vallásnak — a tagja, mely Egyiptom túlnyomó részének a vallása.

Egyiptom külügyminisztere válaszában megköszönte a meleg fogadtatást és poharát Péter király egészségére ültette.

Az Északamerikai Egyesült Államok nevében birtokbaveszik a déli sarkot

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök hozzájárult Byrd altengernagy délsarki expedíciójának tervéhez. Byrd újságírók előtt kijelentette, hogy október első felében indul utnak és célja az Egyesült Államok kormánya nevében birtokba venni a régebben amerikaiak által fölfedezett területeket.

Palesztina kettéosztása A Jordánon túli országrészt Szíriával egyesítik

Jeruzsálemből jelentik: Most már a zsidó sajtó is azt jelenti Damaszkuszról, hogy Anglia és Franciaország között megegyezés jött létre a tekintetben, hogy Transjordániát egyesítik Szíriával Abdullah emir kormányzása alatt. Az új, egyesített ország miniszterelnöke Sabander, szíriai ellenzéki vezér lesz.

Damaszkuszról jelentik: Atasszi Hasem bey, Szíria köztársasági elnöke lemondott.

Vilma királynő koronatanácsot hívott egybe a hollandiai kormányválság megoldására

— A szárazföldi és tengeri haderők főnökei is résztvesznek a tanácskozáson —

Hágából jelentik: Hivatalos közlés szerint Vilma királynő szombat este rendkívül fontos koronatanácsot hívott egybe és azon résztvesz a holland vezérkari főnök és a tengerügyi hivatal főnöke is. Ez utóbbiak részvételét a koronatanácsban összefüggésbe hozzák azzal, hogy a jövőben a kormányalakításnál nagy szerepet játszik majd a holland védelmi politika. Lehetséges, hogy egy parlamenten kívül álló szakkormányt alakítsanak.

Arcáhidetések

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó

2 szobás, fürdőszobás, kertés lakás, Nagyvárad, Ciordas-u. 46. sz.

Kétszobás,

újjonnan festett és mázolt utcai lakás azonnalra kiadó. Vajna, N.-Várad, Holban-u. 22.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Eladó

egy jó karban levő nagy csónak. Nagyvárad, Str. Saguna 7.

Magánház:

2 szoba, előszoba, fürdőszobás, kertés, Olasziban 250.000-ért eladó. Horváth ingatlaniroda, Nagyvárad, Str. Regele Carol 3. szám.

Befőzni való

kajszin barack, fáról szedve, 1 kg 12 lei. Nagyvárad, Tache Ionescu-utca 24.

Eladó

fűszerüzletberendezés. Nagyvárad, Cal. Victoriei 43.

Aki

magánházat, bérházat, üzletet vagy bármilyen ingatlant eladni, venni akar, keresse fel a Popovics irodát, Nagyvárad, Vlahuti-u. 6.

Eladó

a város legegység, legjobban megépített monumentális urihaza, kétszer 4-4 szobás hallos, összkomfortos gyönyörű utcai lakással. Beépített terület 500 m² egész épület alatt egyszerű pinca. Külön autóbéjárat. Ritka alkalmi vétel, ára 850.000 lei. Kortsmáros László ingatlanirodája, Nagyvárad, Pasteur-utca 13. Telefon 20-85.

Komplett

hálószoba, alutazás miatt sürgősen eladó. Nagyvárad, Str. Tichindeal 13.

Allást keres

szavanként 1 lei

Nevelőnőnek

menne urilány. Nagy Eva, Aiud-Nagynyed, Str. Vánatorilor 2.

Ingatlan

óvadékkal rendelkező, föltétlen megbízható intelligens leány elmenne pénztárosnőnek, gazdaságba felügyelőnőnek vagy bármilyen bizalmi állásba, esetleg gyermek mellé vagy magános urinőhöz szerény igénnyel, de ahol mint családtagot tekintenek. Más városba, vidékre vagy tanyára is megy. Cim: özv. Kovács Dezsőné, Nagyvárad, Str. Lebedei 2.